Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the ima-ges to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

N:R 24 (1275). 24:DE ÅRG. VANLIGA UPPLAGAN LÖSNUMMERPRIS: 12 ÖRE.

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN 18 JUNI 1911.

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: JOHAN NORDLING.

BITR. REDAKTÖR: ERNST HÖGMAN.
RED.-SEKRETERARE: ELIN WÄGNER.

En vändag hos Ellen Key

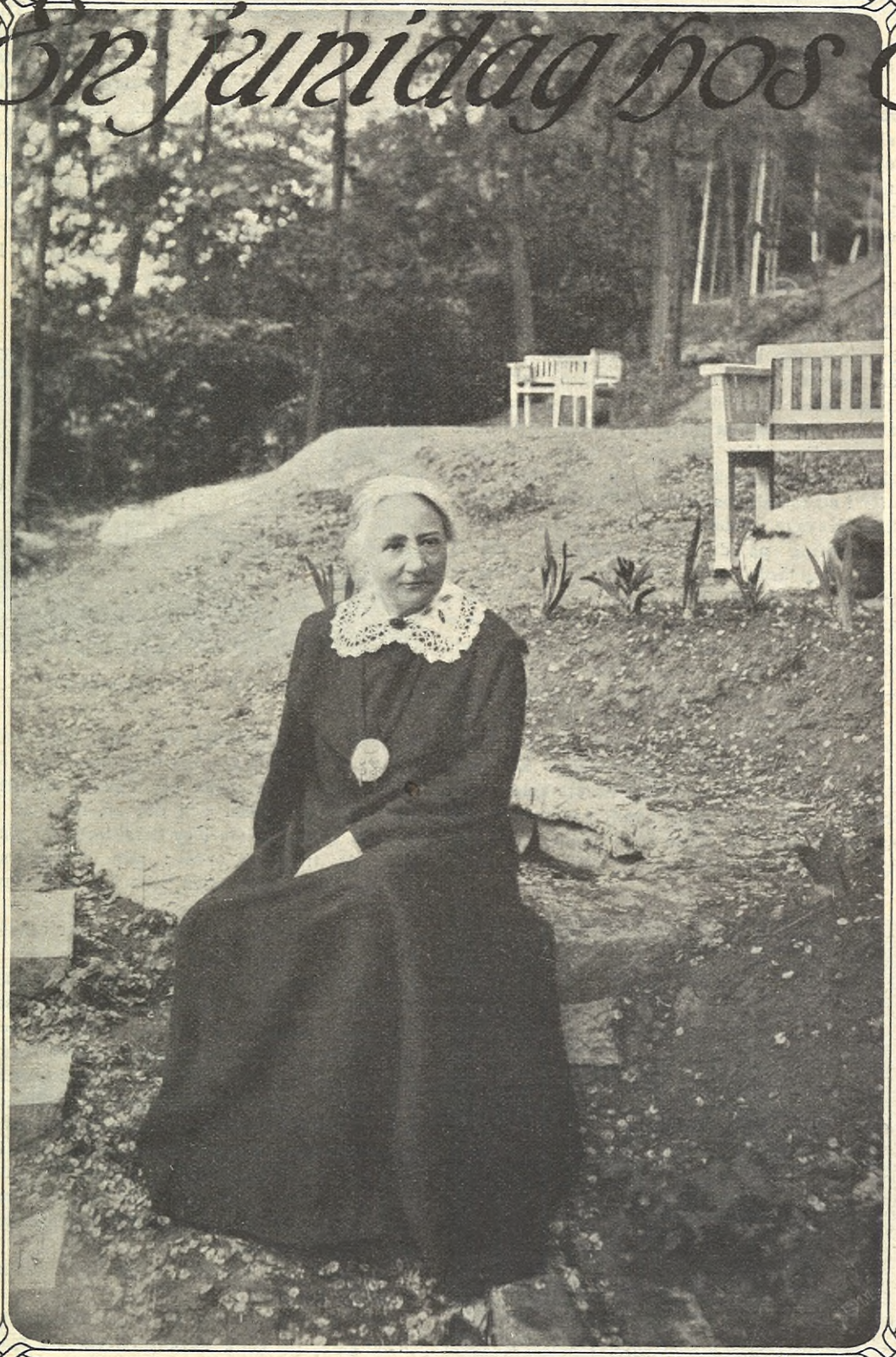

ELLEN KEY VID »MIMERS BRUNN.»
FOTO FÖR IDUN AF FR. BORGSTEDT.

I BÖRJAN af nittonhundratalet bröt Ellen Key upp från Stockholm, sedan hon successivt lämnat sin verksamhet som föreläserska och lärarinna. Och nu följde några reseår i Tyskland, Italien och Frankrike, år, som blefvo så många och långa, att man här hemma frestades att tänka att hon för alltid ämnade öfverge sina fäders land. De, som kände Ellen Key, visste dock, att hon förr eller senare skulle komma tillbaka. Ty när det gällde att skapa sig ett hem skulle Ellen Key alltid minnas, att det var den svenska jorden, som bar hennes födelsehem, att en af Sveriges blåa sjöar glittrade mellan de svenska ekarna och almarna, som omgåfvo hennes dyrkade Sundsholm. Därför, om icke för något annat, måste Ellen Key finna i Sverige den strand där hon skulle landa. Hon kom också tillbaka, och när hon kom, hade hon världsrykte, så vidt som hela Europa och Amerika är världen. Det frågade hon kanske icke så mycket efter, men en god sida hade detta världsrykte, ty de många flitiga läsarna af hennes böcker i två kontinenter hade gjort hennes öfversättningar till en sådan succès, att hennes drömda hem på landet kunde bli en verklighet. Därför finnes ock Ellen Keys bokkrans med eklöfven och de röda banden målad som fris i hennes förstuga. Det är böckerna, som byggt huset, säger hon.

Invid Alvastra, på Ombergs sluttning fann hon slutligen en plats på kronans domän som uppfyllde alla hennes anspråk och i fjol sommar lades grunden till Strand, som nu står färdigt och där invigningen sker midsommardagen.

Så långt förhistorien.

En sval och stilla sommarkväll vandra vi vägen, som går längs foten af Omberg, för att finna Ellen Keys hem. Under berget ligger milsvid slätten, som burit skördar i tusen år, och som såg de första munkarna resa sitt kloster i Alvastra. Dess gräns är Vättern, som i afton liknar ett haf, ty Västergötland då andra sidan är blott en dimblå kontur, qakom hvilken solen går ner. Framför oss skjuter bergets yttersta udde ner i sjön, fyllig och ljus af löfskog. Bok och ek och alm stå i sin junifriska grönska, och midt inne i den tätaste dungen ligger Strand. Sluttningen är här så brant, att när man står vid solgrindarna ser man bara ett grått skiffertak, och en rand af öfvervåningen. Men denna samma kväll ser man däremot genast husets härskarinna, som bär tunga vattenkannor från brunnen att vattna sina nysatta jordgubbsplantor. De,

som endast känna Ellen Key från talarstolen eller officiella tillfällen öfverhufvud, borde ha rätt svårt att känna igen henne. Hon är klädd i en blå- och hvitrandig trädgårdsburnus, och när hon vid ljudet af stegen reser sig från sin lutande ställning, ser man ett ansikte, nötbrunt under det hvita håret, smalt och litet men prägladt af en sådan lycka, en sådan gudomlig munterhet, att det tyckes oss ha left upp i en ny ungdom.

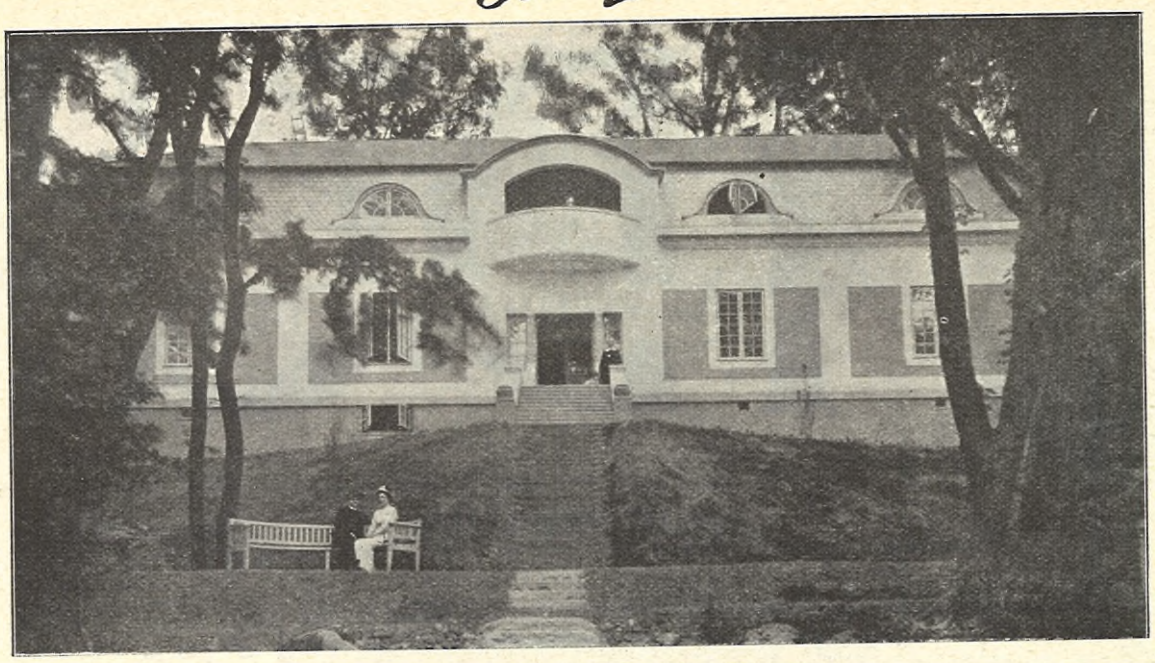

ELLEN KEYS HEM STRAND VID ALVASTRA.

De sista plantorna måste ha sin kvällsdryck, nej, ingen hjälp, mina barn, men sedan skola vi se hvarje bit af det rike, som heter Strand. Här ofvanför huset alltså trädgården, upptagen ur ett stycke planterad skog, hvaraf dock ett hörn står kvar gallradt och skött och med inplanterad mossa och skogsblommor, ty äfven barrskog bör finnas på Strand. Sedan är hela den skarpa strandsluttningen med mycken möda terrasserad, och på en af dess smala terrasser

ARBETSRUMMET.

står det hvita huset, vackert inkomponeradt i terrängen. Det bär liknelsen af en svensk herrgårdsbyggnad, långsmalt och lågt med brutet tak, men det har dock sina egna och moderna drag, som gör det till Ellen Keys hus på ett särskildt sätt.

— Skola vi gå in, nej, först se tomten, men innan dess en invigningsdryck ur den svala källan, som sprang upp en dag när murarna sökte efter vatten och nu, inramad med stenar, kallas Mimers brunn. Litet nedanför porlar ännu en källa klar upp ur jorden, och därifrån rinner en rännil ner till sjön. Det är som små ständigt pinglande klockor, ett outtröttligt sällskap i ensamheten.

Från den sista terrassen leder en italiensk trappa, byggd af vätterstenar och cement, ner till Vättern. Och där, hvarest träden bilda en naturlig äreport, står ett litet klassiskt tempel i vattenbrynet, och mellan de doriska pelarna blickar man ut öfver det vida vattnet med dess oroliga vågor, metalliskt glänsande på ytan, dunkla och svala därunder, döljande hemlighetsfulla djup.

Här är mycket att se: sjövägen som blifvit anlagd ofvanför de svarta, brutna stenarna, mot hvilka skummet yr under stormdagar, båtstället med snipan Ägir och en segelbåt, den lilla ensamhetsbänken bland träden, där man kan vara så allena man själf vill, den vildvinsklädda spaljergången, som leder rakt ut till Ombergs skogar. Naturen är här behandlad med så lätt hand och så varm ömhet, att allt det myckna arbete, som här gjorts, knappast märkes, det tyckes vara naturens egna tankar.

Ellen Key, som predikat skönheten i så hänförda ord, visar sig här öfva den lika hänförda i gärning.

Nu börjar den lätta skymningen falla, och när värdinnan leder sina gäster genom porten från husets baksida in i förstugan, möter en genom stora entrédörren utåt Vättern ett svagt månglittrande vatten mellan löfverket, man kunde tro säger Ellen Key det vore eldflugor, som dansade bland grenarna. Öfver porten, som innesluter i en ram denna vackra tafla står det typiskt Ellen Keyska ordet: memento vivere. Se vi oss omkring på de andra väggarna finna vi andra tänkvärda ord. Där är det Thorildska "Denna dagen ett lif", öfver en stor Vätterkarta i ram den sentens, som gifvit Ellen Keys hem dess namn: "Där lifvets haf oss gett en strand" och midt emot öfver en karta af Sverige: "Vår forntids land, vår framtids land."

Till vänster är köksafdelningen, där de många praktiska anordningarna visa att Ellen Key behärskar äfven denna del af kvinnans arbetsområde. Två rum öfver husets hela bredd, förenade med ett stort hvalf, äro matsal och skrifrum. Här är ännu icke allting fullt färdigt. Men matsalen har ett hörn, där mors kudde tronar på hedersplatsen öfver en mjuk, låg vinkelsoffa och här tänker sig Ellen Key gärna ett par lyckliga människor placerade på kuddarna, seende in i glöden från den stora spisen, medan de lyssna till musiken från det ännu obefintliga pianot. Öfver sig ha de madonnan med barnet och snedt emot sig i en nisch i skrifrummet Vatikanens genius, det sköna gossehufvud, som somliga kalla Eros, andra Thanatos. Öfverhufvud är mycken omtanke nedlagd på att skapa trefnad för andra på Strand. Kanske är värdinnan aldrig så stolt som när hon visar de små vackra gafvelrummen för gäster i öfvervåningen med deras fyndiga och nätta inredning och strålande utsikt. De komma icke att stå tomma många dagar i sommar. En lång förstuga förbinder dessa rum med Ellen Keys sof- och arbetsrum på andra gafveln.

Där inne har hon samlade reliker från för-

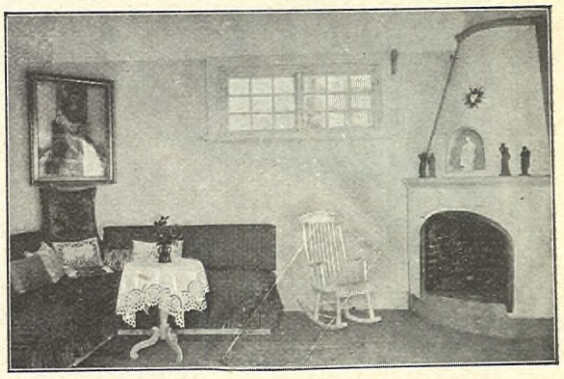

ETT HÖRN AF MATSALEN.

äldrars och morföräldrars hem, allt: möbler, taflor, fotografier, äro här ett minne från gångna tider. Med stor möda och omsorg är allt ordnadt och bevaradt, och det är, när hon visar på allt detta, Ellen Key karaktäriserar sig själf med de träffande orden: min själ är radikal ser ni, mina barn, men mitt hjärta är konservativt.

Här uppe på öfre förstugan äro också förberedande anordningar gjorda för ett lånebibliotek, som skall bli tillgängligt för traktens ungdom i höst, och några träsnitt insatta i väggfasta ramar antyda den första af de små utställningar, som skola söka inplanta hos boklånarna ett begrepp om den stora konsten ute i världen. En dörr målad med en strålande sol leder ut till solbadet, en balkong öfver entréen skyddad från allt utom för solen, som ligger rätt in på solbadsbänken nästan hela dagen.

Här står "Lyssnaren" i brons med örat lutadt att uppfånga Vätterbruset och handen lyft att bjuda tystnad.

— Han är pricken öfver i:et, säger den lyckliga ägarinnan.

Ja, lycklig, det är ett ord, hvarmed Ellen Key gång på gång karaktäriserar sig själf.

— Du och jag, Wild, säger hon till sin stora vackra hund, som nästan aldrig viker från hennes sida, vi äro ett par lyckliga, allt

ELLEN KEY TALAR FILOSOFI PÅ OMBERG.

Prenumerationspris:

Vanl. upplagan:		Praktupplagan:	
Helt år	Kr. 6.50	Helt år	Kr. 8.—
Halft år	» 3.50	Halft år	» 4.25
Kvartal	» 1.75	Kvartal	» 2.25
Lösn:r	» 0.12	Lösn:r	» 0.15

Iduns Byrå o. Expedition, Stockholm, Mästersamuelsg. 43.

Redaktionen: Riks 1646. Allm. 9803. Kl. 10—4.
Red. Nordling: Riks 8660. A. 402. Kl. 11—1.
Expeditionen: Riks 1646. A. 6147. Kl. 9—6.
Annonskontoret: Riks 1646. A. 195. Kl. 9—6.
Verkst. direktören kl. 11—1. Riks 8659. Allm. 4304.

Annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:
25 öre efter text.
30 öre å textsida.
20 % förhöjning å särskild begärd plats.
Utländska annonser debiteras 50 öre med 20 % förhöjning å särskild begärd plats.

för lyckliga varelser. Och han får en klapp på sin brunhvita lockiga päls, som han besvarar med en ömhetsbetygelse på sitt sätt. De ha också knogat tillsammans under det arbetsamma byggåret, som afslutas nu med invigningen på midsommardagen. Då äro inbjudna alla de, med hvilkas nitiska och intresserade hjälp Strand blifvit det vackra hem och den lustgård det är. Det är då främst Ellen Keys svåger den kände arkitekten Yngve Rasmussen från Göteborg, som i samråd med henne och efter hennes planer utfört och "satt fason på" allt det arkitektoniska arbetet. Vidare entreprenören hr A. Bäck från Ödeshög, hvars sträfvan att få allt så vackert som möjligt helt och hållet harmonierat med Ellen Keys egen, så byggmästare Johanson, murare Carlson i Vadstena och målaremästare Wedin och deras medhjälpare, som, alla besjälade af gammaldags arbetsheder, hvar och en gjort det bästa möjliga af sin del.

Det gläder Ellen Key alldeles särskildt att hålla denna fest, emedan huset blifvit byggdt utan den minsta olyckshändelse och utan att ett ondt ord växlats mellan henne och de arbetande eller mellan dem inbördes.

Samtidigt komma också att vara närvarande för att mottaga gåfvobrefvet på Strand den styrelse, i hvars händer Ellen Key anförtror Strand när hon icke längre finnes, och då det skall bli ett hem för arbeterskor. Den består af fru Elin Engström och fröken Betty Hirsch från Tolfterna i Stockholm, herr Bäck från Ödeshög och Ellen Keys systerdotter Hjördis Rasmussen och brorson Ivar Mc Key. Enligt de bestämmelser Ellen Key gjort skall hemmet vara öppet från den 15 april till den 15 oktober och bereda en månads landtvistelse åt fyra arbeterskor åt gången. Icke flera, ty det skall vara alldeles som ett hem, "där värdinnan är borta".

Ehuru Strand ännu icke är fullt färdigt, tyda alla tecken på att det blir en plats dit många af vår tids kulturbärare komma att vallfärda. Redan har ställets gyllene bok några bekanta namn, och från rösträttskongressen komma ett par af de mera kända personligheterna att ta vägen ner till Ellen Keys hem. När Ellen Key talar om någon ryktbar kvinna tillägger hon stundom: hon kommer hit — i sommar, i höst, nästa år. Det blir väl först till vintern Ellen Key får i sanning anamma det ensamhetens sakrament, hvarom hon talat så inspirerade ord, och då åter uppta det intellektuella arbete, hvarefter hon längtar, och som legat nere medan hon fullbordat det verk af hennes hand, som någon kallat hennes bästa: Strand.

ELIN WÄGNER.

Ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter

erinras härmed om vikten af att utan dröjsmål förnya prenumerationen för årets senare hälft, för att därigenom undvika afbrott i tidningens regelbundna expedition. Samtidigt tillåta vi oss påpeka att det är så mycket nödvändigare att prenumerationen nu verkställes, som *alla* våra prenumeranter gratis erhålla

Iduns julnummer 1911,

hvars förträffliga litterära innehåll och konstnärliga utstyrsel ensamt äro värda prenumerationspriset.

Iduns

SÅNGERNA OM HEMMET

Af Oscar Stjerne

IX. Hemmets hälg.

NÄR KLOCKOR klinga från ett tempelhus
hvar helst jag går i världens larm och brus,
kring mig sänks tystnad, djup och helgdagslik —
jag hör blott dessa klockors malmmusik.

Jag glömmer allt, som är, för allt, som var.
Omkring mig strålar sommarsöndag klar,
jag står på gamla hemmets trappa än
och lyss till hemkyrkklockans klang igen.

Där klangen dallrar under solig sky
den sjunger helgdagsfrid åt gård och by;
där doftar frid från späda vallars strå,
där speglas himlens frid i vikens blå.

Nu ligger hvarje stuga tyst och blid
som sänkt i andaktsro och söndagsfrid,
kring trappan lyser granrismattan glad
och farstun smycka blanka björklöfsblad.

På vägen kyrkfolk går i helgdagsdräkt,
man känner alla, hälsar vän och släkt,
man talar om hur årets äring står:
Gud ger oss ett välsignadt år i år. —

Nu är allt veckans släp, all oro all,
så tysta ligga ladugård och stall,
och plog och yxor, arbetskärrans hjul
få njuta sabbatsro i bod och skjul.

Från stugan hörs ej väfstolns skyttelslag,
ty mor i huset hvilar sig i dag,
med brillor öfver blicken mild och klok
hon ögnar fromt i alla böckers bok.

Som silfver lyser hennes hvita hår
när händer, hårdnade i sträfvans år,
i andakt knäppas hop, och munnen ler
mot löftets Kanan, som i dröm hon ser.

I hvarje hjärta drar Guds sabbat in,
en klocka ringer i hvart mänskosinn;
så minns jag helgen från min barndomstid,
en hög, en soligt blå, oändlig frid.

KLÄDNINGAR som äro fläckiga eller nedsmutsade kunna genom **kemisk tvätt** blifva fullt användbara. Priset härför är lägst Kr. 3.– per klädning.
Det är dock ej likgiltigt till hvilken affär Ni vänder Eder, ty det är stor skillnad på kemisk tvätt och — kemisk tvätt.
Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., *Göteborg.*

Cerebos Salt
är mera välsmakande — gör maten mera närande.
Generalagent: Gustaf Clase, Göteborg & Stockholm.

Ett återseende.

I ETT NÄT af fina linjer teckna bulevardens träd sitt grenverk mot en grå novemberhimmel. Ett och annat kvarglömdt löf fladdrar som en vilsekommen fågel på svartvåta kvistar och utför stammarna sipprar fukten i tunga droppar.

Magda Gerle lämnar ödsligheten under de nakna träden, banar sig fram genom myllret af omnibussar, åkarkärror och tutande automobiler, in på trottarens ljusflöden. Hon går fort öfver de våtblanka stenplattorna, tycker sig nästan gungas framåt af människovågen, men stannar plötsligt, då ett ansikte träder i relief mot mängden och fångar hennes uppmärksamhet med styrkan af gamla minnen.

Nästa ögonblick griper hon om ett par små behandskade händer.

— Inez, är du här!

Hon ger sig inte tid att besvara den förvånade blicken ur ett par gråblå ögon eller utropet af öfverraskning, utan lägger sin arm under vännens och drar henne med sig in på en sidogata, som ligger i dunkel och där stadens lyktor på afstånd lysa likt glimmande pärlhalsband.

Framför en port, där en gaslåga fladdrar gult och flämtande, stannar hon och visar vägen uppför trappans branta vindlingar, öppnar en dörr och utbrister:

— Nu är du i mitt Tusculum.

Hon vrider på den elektriska knappen och deras ögon bländas af ljusets hvassa strålknippen. För Inez' ljusskygga ögon framträder småningom rummets konturer i mjuka linjer med starka färgers bjärta sammansättning. Det var Magda hvart hon såg. Magdas djärfva konstnärssmak, som kunde sammangjuta skilda stilar och färger till ett harmoniskt helt. Och det var henne, som om årens skiljemur plötsligt rifvits ned emellan dem och de åter voro ett par unga flickor, som yrvaket stirrade på lifvet och byggde sina luftslott så svindlande högt i det blå.

Magda kastade sin bredskyggiga sammetshatt på en stol och hjälpte vännen af med ytterkläderna.

— Det är nästan ofattbart att det verkligen är du, utbrast hon. Här stå vi nu midt emot hvarann, med tio år emellan oss, tio år, hvarunder vår första ungdom svunnit och som säkert gömmer det som blifvit afgörande för vårt lif. Din hand bär två släta ringar, så jag förstår att du är gift, annars vet vi intet, platt intet om hvarandras lif.

Hon satte sig vid vännens sida i den gamla soffan.

— Hvar ska vi ta upp den röda tråden, Inez, den som grenar ut sig likt hjärtats nerver och löper ut i tankar och handlingar, inför hvilka vi kanske stå undrande och spörjande? Tio år af vårt lif ha kanske format oss till andra människor än dem vi en gång känt och älskat.

Inez slöt ögonen och lutade sig tillbaka mot kuddarna.

— Det är som en dröm, Magda. När du förde mig uppför gatan med din kraftiga hand, tyckte jag att allt var som i forna dar. Det var den gamla Magda, som ledde mig dit hon ville, därför att hon alltid ville så intensivt och därför att man måste böja sig för hennes unga, trotsiga håg. Hvart har åren fört oss Magda, då de kunnat bringa det i glömska, som blott fordrar verklighetens kontakt för att väckas till lif på nytt?

I Stockholm tog jag reda på din farbrors familj, men de visste intet om dig och förhöllo sig så kallt reserverade, att jag förstod att det måste varit en brytning emellan er.

Där lade sig en nålhvass rynka mellan Magdas ögonbryn.

— Ja, det har varit en brytning. Det är tio år sedan jag var i Sverige och när man är borta, breder åren glömska och damm öfver ens minne. Det blir gulnadt och bleknadt som en gammal handskrift och till slut så skört, att det icke tål att röra vid.

Man glömmer så lätt, men när en spillra af det förflutna sköljes upp på strandbrädden, så för den med sig alla det förflutnas hågkomster.

— Men längtar du aldrig tillbaka till Sverige?

— Nej aldrig. Jag har tvingat mig att se framåt och inte tillbaka och jag blefve spökrädd, om jag mötte det förflutnas vålnader. Jag har börjat ett nytt lif härute, skapat mig en utkomst och verkningskrets.

— Men känner du dig inte ensam, Magda?

Hon skrattade ett långt, klingande skratt.

— Jag ensam! Åh, jag har ännu inte visat dig det bästa jag har. Kom!

Hon gick spänstigt öfver golfvet, öppnade dörren till ett angränsande rum och skrufvade på ljuset i takampeln, som spred ett dämpadt sken öfver föremålen. Hon gick sakta fram till en liten hvit bädd, som stod bredvid hennes egen, och drog undan sängomhänget. Där låg en liten pilt med en yfvig, kastanjebrun lugg i pannan. En frans af långa ögonhår skuggade den rosiga kinden och en knubbig arm låg utsträckt öfver kudden. Han sof djupt med lugna, jämna andedrag.

slott, hvarvid Malmö K. F. U. M., en skara käcka scouter, uppvaktade henne på pingstdagen, hvilken scen vår bild återger.

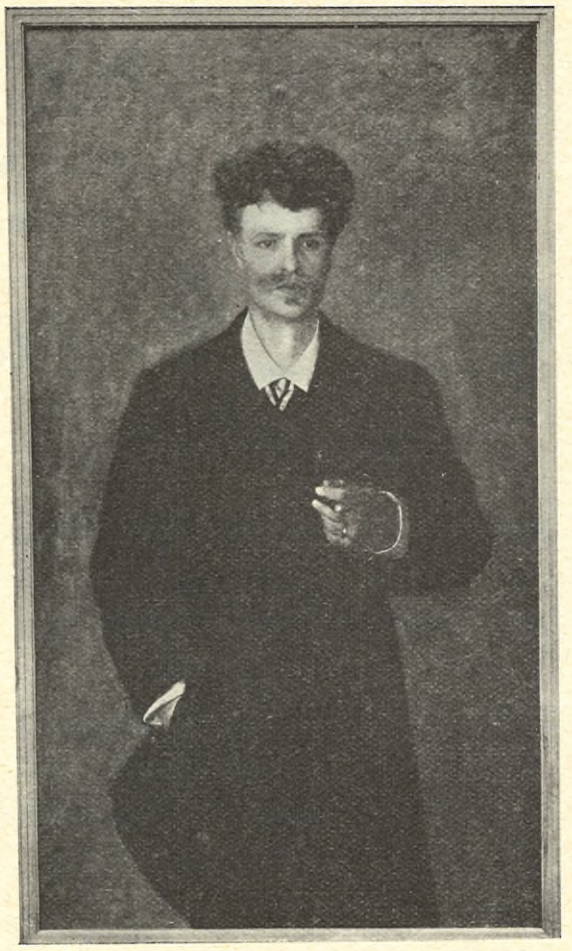

August Strindberg. Porträtt i olja af Sophie Holten.

Strindbergsutställningen.

SOM ETT LED i arbetet för Strindbergsinsamlingen ingår den utställning, som i dagarna öppnats i Hallins konsthandel.

Man finner här porträtt af Strindbergs föräldrar och förfäder, af hans födelsehus på Riddarholmen, hans tidigaste manuskript och publikationer ända ner till de senaste, däribland många nu oåtkomliga rariteter, hans oljemålningar och några af hans bref. Strindbergs egendomliga hufvud har inspirerat många konstnärer och här finnes en så godt som fullständig samling af deras verk. Det är Eldhs och Agnes Frumeries byster bland andra, Richard Berghs porträtt, som kanske ger det starkaste intrycket af diktarens personlighet, Edvard Munchs och det här reproducerade af Sophie Holten, som framställer diktaren på 80-talet. En mängd fotografier komplettera bilden af diktaren, och man kan följa hans ansiktes förvandling genom åren. En del litteratur om Strindberg finnes också. Utställningen ger ett mäktigt intryck af storleken i Strindbergs långa gärning och af hans skaparekraft.

Skiss af Gurli Hertzman-Ericson.

VI MEDDELA här en anslående bild från prinsessan Marias skånska resa. Prinsessan gästade under färden Björnstorps

Hvarje husmoder bör prenumerera på Barngarderoben Hvarje sömmerska likaså.

Pris för helt år 3 kr.: halft år kr. 1: 60. Lösnummer 30 öre.

12 häften årligen.

PÄRMAR

till IDUN 1909 och föregående år

tillhandahållas till följande priser: Iduns pärmar, röda med guldtryck kr. 1: 50. Iduns romanbibliotek, röda eller gröna 50 öre. Iduns Hjälpreda, röda eller gröna 50 öre.

Kunna erhållas i närmaste bokhandel eller direkt från Iduns expedition, om rekvisition och likvid i postanvisning insändes.

Inez betraktade honom med något af fruktan och öfverraskning i blicken, men fängslad af den vackra taflan.

— Har du tagit ett fosterbarn, Magda? frågade hon hviskande, icke villig att tro sina ögons vittnesbörd.

— Nej du, sade Magda med något af skälfvande ömhet i rösten. Det är mitt barn. Kött af mitt kött och blod af mitt blod.

— Men Magda! Inez såg på henne med förfäran.

Magda skrattade ironiskt.

— Se inte så förskrämd ut, barn! Vi få gå nu, så att han inte vaknar.

Hon drog försiktigt den tunna mollgardinen för hufvudgärden och gick ut ur rummet.

— Jag kan nog förstå att du finner det underligt, Inez, men du vet att jag inte hade för vana att gå allfarvägen, utan banade mig nya stigar. Han därinne är min lifsstig, min tillvaros innehåll och sol och jag känner endast stolthet öfver att han är min.

— Men ansvaret för gossen, Magda, hur vågar du ensam bära det? Hvad skall du en gång svara honom, när han frågar efter sin far?

Hon stampade i golfvet.

— Nötta fraser, tomma bjällror. Jag skall svara honom, att hans far är död för honom och mig, att han, liksom så många andra, får gå faderlös genom lifvet. Jag ville unnat honom en god far, men man kan nu en gång inte skänka sitt barn alla trumf på hand, det får gå ändå.

— Berätta mig något om hur du haft det, bad Inez sakta.

— Du vet att jag reste ut för att studera konst, några år i Tyskland och sedan till Paris. Jag var ung och trodde förstås att jag skulle kunna uträtta storverk, därför att jag klåpat med lera och gått på akademien.

Vi voro tre flickor, som hyrde ateljé tillsammans, och den fylldes snart af gubbar och utkast, en hel del friska saker, men vi fann inga afnämare.

Paris är fullt af artister, men inte af köpare och de som köpa söker inte upp obskuriteter, som stå i begynnelsen af sin bana. Vi arbetade modigt på, men när hösten kom med dimma och rusk och magra penningpungar, då infann sig äfven modlösheten och ur skumma vrår stirrade melankoliens gråhyade spöke. Elsas mandolin hängde ostämd på väggen i ett bleknadt sidenband, Vera skar sönder sina dukar i förtviflan öfver sin egen maktlöshet och leran låg som en död klump mellan mina stelfrusna fingrar.

Då kom *han* från Italien med en fläkt af söderns sol och värme, kom som en ung segrare med vårens trots och jubel i sin stämma.

Han hade sökt upp oss, därför att han längtade efter landsmän, han tände hoppet och glädjen till lif inom oss och han strödde ut guld, som bragte värme till vår ljumma kamin, läckerheter till vårt fattiga bord och blommor till våra fester. Han drog oss med på teatrar och karnevaler och fann på tusen galna upptåg. Det dröjde inte så länge förrän jag kom underfund med att han var en humbug, att mycket hos honom var påsmetadt och gjordt, men då var jag redan fången af hans ögons trollmakt. Fria, obundna och sorglösa lefde vi lifvet, äfven vår kärlek blef fri, utan eder och löften. Jag gick och drömde om att göra honom stor och samlad, skilja guldet från slagget i hans väsen och så ofattligt tyckte jag det var, att vi två skulle kunna skiljas, att jag nog bar på den tanken, att vår förbindelse skulle mynna ut i äktenskapet. Men när jag en kvällstund berättade att jag väntade hans barn, fick han något nästan fientligt i sin hållning och alla ömma ord jag väntat uteblef. Som en piskad hund smög jag mig ifrån honom. Han hade begått våld mot det vackraste i vårt förhållande och det stod med ens klart för mig, att när jag bäst behöfde honom, skulle han svika.

Kort därefter packade han sina kappsäckar och sade oss farväl. Ser du, han var sådan, att när han fått det bästa och vackraste af en människa, sade han tack och adjö. En fjärilsnatur, som endast närmade sig bräddade pokaler, en egoist, som blott sökte sin egen njutning. Som en meteor lyste han på vårt firmament och slocknade lika hastigt.

För mig begynte en svår tid. Flickorna voro rörande i sin godhet, men vårt kotteri splittrades och snart var det bara städerskan, gamla Jeanne, och jag kvar i ateljén, som liknade ett öfvergifvet näste. Flickorna hade lämnat mig alla pengar de kunde undvara och hyran var betald ett kvartal i förskott. Den vintern voro dagarna mörka, långa och tunga, den vintern fick jag känna hvad svält och nöd vill säga. Konsten kunde jag inte längre tänka på, jag fick taga små förtjänster hvar jag kunde få dem och ibland blef jag utan. Du vet inte hvad verklig hunger vill säga. Du vet inte hur det sliter och rister i inälfvorna, medan kraften droppvis aftager. När jag släpade mig hem om kvällarna, kunde jag utösa mig i förbannelser öfver det Paris, som gick till sina nöjen och sin inbillade glädje, knyta händerna mot den vansinniga lyx, som exponerades i skyltfönstren. En gång stal jag ett bröd i en bagarbod. Se inte så förfärad ut, jag ångrade mig inte. Jag hade nått svältgränsen, där rätt och orätt plånas ut, där kulturmänniskans fernissa faller af som ett obrukbart skal och där vilddjuret står med sinnen skärpta af uppehållelsedriften och skriet efter föda som en gäll fanfar i sina öron.

Jeanne stod mig troget bi. Hon hjälpte mig, när barnet kom till världen. Jag hade ju inte råd att skaffa någon annan. Det året tror jag att jag gick igenom alla faser af lifvets fröjd och smärta, men intet kan mätas med hvad jag kände, när Jeanne lade gossen i mina armar. Då visste jag, att mitt lif skulle vigas åt honom, kände, att den kärlek jag hyst för den andre, förtärdes i den heliga offerlåga, som kallas moderskärlek.

Medan jag ännu låg, kom faster och farbror till Paris och de visste min adress. Det återseendet vill jag helst slippa tala om, slippa tänka på alla fula ord de slungade mig i ansiktet. Slutligen lofvade de den fallna sin förlåtelse, om hon ackorderade ut sitt barn och låtsade en vandel, som kunde tillfredsställa småborgarnas anspråk på moral. Tänk dig det du, hon grep Inez hårdt i armen, mig, Magda Gerle, vågade de ställa inför valet att öfverge mitt barn eller att förlora dussinmänniskornas aktning. Det brusade och sjöd inom mig och jag tyckte, att den modersinstinkt, som manat mina stamfäder, allt ifrån den formlösa begynnelsen, att vårda sig om afkomman, ropade inom mig. Jag blef häftig och ursinnig och jag tror det slutade med att Jeanne körde ut dem och i en flod af mindre väl valda uttryck lät dem förstå, att de tog lifvet af mademoiselle.

Det var den sista plankan, som bröts upp mellan mig och hemlandet.

När jag kommit upp från sjukbädden, fick Jeanne helt oväntadt en plats åt mig. En släkting till henne, som skötte städningen i en fotografiateljé, visste att de sökte en konstnär till medhjälpare. Jag skyndade genast ditupp med mina skisser, och några dagar senare fick jag platsen. I början var jag så svag att det nästan gick rundt för mig, men jag ville fram, det gällde lifvet för oss båda och jag gjorde mitt bästa. Man blef nöjd med mig och nu har jag varit där fyra år samt tjänar så pass, att det mer än väl räcker till åt oss. I framtiden har jag planer på att starta en egen ateljé.

Inez strök sakta hennes hand.

— Du har gått igenom mycket du, Magda. Det hela förefaller mig så underligt. Där hemma ha vi gått med våra små glädje- och sorgeämnen, medan du pröfvat på både hunger och svält.

Magda reste sig upp med det stolta kast på hufvudet, som var den andra så välbekant.

— Min vana trogen har jag bara suttit och pratat om mig själf. Minns du från flickåren. Alltid var det jag som talade och du som lyssnade. Ingen kunde lyssna så förstående som du. Men berätta mig nu något om dig själf, Inez. Hvem är du gift med?

— Med en konstnär, Magda. Ett lyckligt leende gled som en ljusning öfver hennes drag. Du måste träffa honom en dag.

— Och han heter?

— Sten Vinge.

— Sten Vinge!

— Känner du honom kanske?

— Nej, men jag känner till hans taflor. Han är en duktig målare. Jaså, Inez, hon fattade det lilla smala ansiktet mellan sina händer, du är en liten nöjd och lycklig fru.

— Mycket lycklig, Magda.

Det blef plötsligt tyst emellan dem. Inez tänkte på kontrasten mellan sitt eget och Magdas lif. Det ena omgärdadt af kärlek och rikedomens trygghet, det andra i kamp för tillvaron i en storstads jäsande hvirfvel.

— Nu måste du dricka en kopp te med mig, sade Magda plötsligt med ett försök att rycka sig loss ur stämningen. Men Inez sökte redan efter kappan.

— Det är omöjligt, Magda, jag har redan dröjt alltför länge och Sten väntar mig. I morgon kväll söker jag upp dig igen.

Sedan Inez gått, stod Magda Gerle länge och stirrade framför sig, gick så bort till det massiva skrifbordet, öppnade en låda och tog fram ett porträtt, som hon uppmärksamt betraktade.

Det föreställde en man med strålande, mörka ögon, oregelbundna drag och håret i en svart våg öfver pannan.

Hon skrattade plötsligt hårdt.

— Lifvet leker komedi med oss, sade hon för sig själf. Inte trodde jag att du åter skulle dyka upp ur det förflutna, Sten Vinge. Som en segrare satte du din häl på de människor du trampade. Henne, som är så vek och ömtålig, skall du bedraga som du bedragit alla andra. Du har mycket på ditt samvete, du, Sten Vinge, mycket som en dag skall resa sig och kräfva dig till ansvar, ty en människa är icke till blott för sin egen skull. Lidandet har bränt bort alla mina känslor för dig. Jag erfar hvarken kärlek eller hat, men jag plånar ut dig ur min tillvaro.

Med en beslutsam rörelse slet hon den styfva kartongen i tvänne bitar och kastade dem på glöden i spiseln. Hon såg lågorna flamma som en gloria kring det vackra hufvudet och förtära det bit för bit. När det låg svart och förkolnadt rörde hon om i spiseln, släckte lamporna och gick in till sitt barn.

Uppgif lifvidd (under armarne), midjevidd och kjollängd erhåller Ni till Eder figur
fullt tillförlitliga, moderna och eleganta
Pappersmönster.

Erhållas omgående till nedanstående pris inom Sverige: **Bluslif** 40 öre, **Kjolmönster** utan släp 50 öre, **Prinsessklädning** 75 öre, **Reformdräkt** 75 öre, **Barndräktmönster** 50 öre, **Kragmönster** (Pellerin) 50 öre, **Kappmönster** 60 öre, **Nationaldräktmönster** 1 kr.
Mönster kunna äfven beställas efter andra än våra modeller. Beställning skall då åtföljas af den modell som önskas. Priset är då dubbelt mot det vanliga.

Expedieras portofritt inom Sverige om rekvisition åtföljd af likvid insändes till
Mästersamuelsg. 45 B, Stockholm,
Mönsteraffären "Chic".

Inför kvinnornas kongress.

NU VAR MAN alltså kommen så långt. Utanför kongresslokalen å Grand hotell vajade den hvita flaggan med inskriptionen Jus Suffragii. Det var tecknet, efter hvilket främlingarna styrde på väg till kongressbyrån och när man där uppe fann hela festvåningen fylld af rösträttskvinnor och rösträttstryck, när man såg Amerika skaka hand med Ryssland och Frankrike med Holland och alla småle mot alla, känd och okänd, då förstod man att man verkligen stod inför den så länge omtalade och omskrifna kongressen.

Sin egentliga introduktion fick dock rösträttsveckan först på söndagen då Anna Shaw, den amerikanska prästen och vältalaren, predikade i Gustaf Vasakyrkan. Förväntningarna på denna märkvärdiga tilldragelse hade varit stora, en kvinna förkunnande ordet i en statskyrka var ju något hittills okändt och en ny upplefvelse. Kyrkan var också fylld till trängsel, när den hvita kören från Göteborg med Elfrida Andrée vid orgeln lät de första tonerna ljuda under hvalfven. Vid altaret var en talarstol smyckad med växter och blommor för doktor Shaw, och där stod hon plötsligt, en liten hvithårig kvinna i en svart dräkt, som föll i mjuka veck, med öppna vida ärmar, likt svarta vingar och på bröstet ett kors med briljanter. Hon tycktes först trött och blek och hennes stämma låg, men medan hon talade stråle hon upp, fylldes af värme och kraft. Hon talade länge men man märkte det icke förrän hon slutat.

Och hvad hon sade var kanske ett hårdt tal för många, medan andra gladdes att dessa ord som fått vänta så länge ändtligen blifvit sagda. Hon talade om hur männen tolkat bibeln enligt sin vilja och sina traditioner att kvinnan var det onda och det ondas orsak, men icke efter Kristi anda, ty Kristus var mild mot kvinnorna såg dem gärna som sina lärjungar och för kvinnor uppenbarades först af alla de stora tilldragelserna i hans jordelif, hans födelse och hans uppståndelse. *Kvinnorna sträfvade.* Detta var hennes ord till dem som förhållit kvinnorna. De kvinnor, som här voro församlade för att arbeta för sin politiska frihet, lade hon på hjärtat att denna frihet icke hade något värde och betydelse om den icke brukades som ett medel att göra världen bättre, människornas lif heligare och lyckligare. "Skola kvinnorna kunna göra något för världen mer än männen gjort, måste de göra det i Guds anda." Vi behöfva icke en ny kyrka eller ett nytt evangelium men en stor andlig väckelse på alla områden äfven inom kvinnosaksarbetet.

Sådan var inledningen till kongressen och på måndagens morgon började arbetet.

E. —ER.

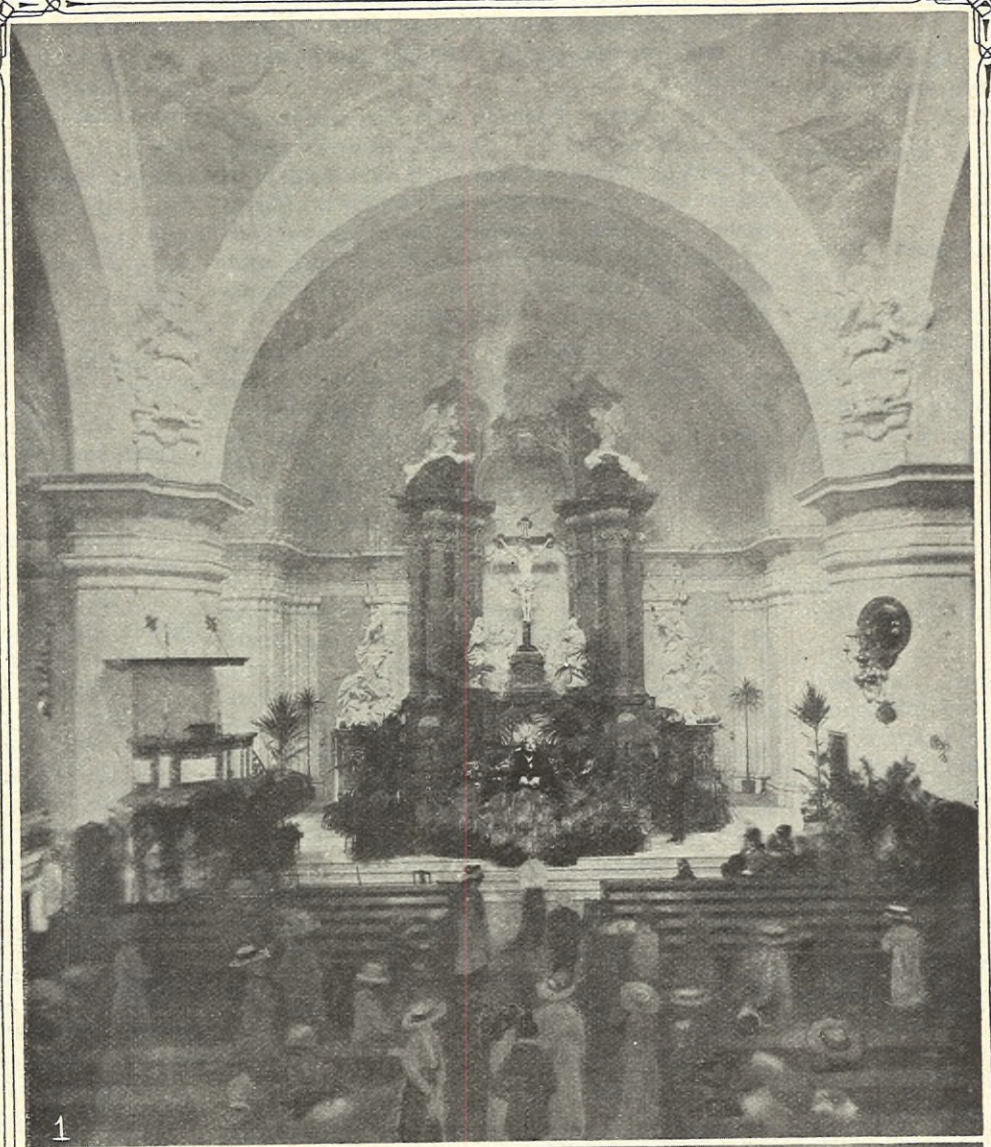

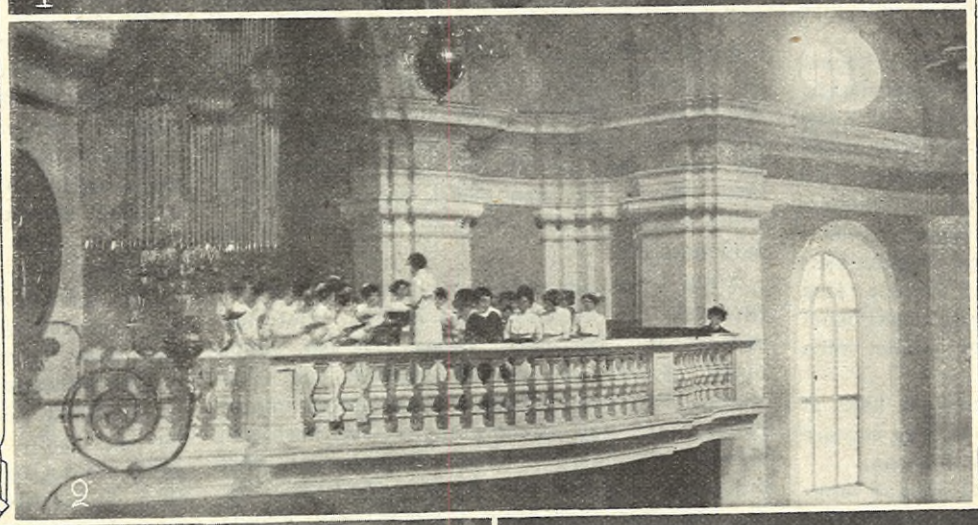

1. Rev. Anna Shaw predikar i Gustaf Vasakyrkan inför rösträttskongressens medlemmar. 2. Sång från orgelläktaren under anförande af fröken Elsa Stenhammar. 3. Kongressbyrån på Grand Hotell. 4. En som förenar hemplikter med röströttsarbete: Mrs Adela Stanton Coit (rösträttsalliansens skattmästare) med sina barn.

ANSELMUS.

En novell af Ludvig Nordström.

(Forts.)

»MONSIEUR,» sade hon, »jag har fått fatt i några ostron, vill monsieur äta dem nu, eller skall jag spara dem till kvällen?»

Hvar var skinkan och doppa-i-grytan och korfven och julölet och glöggen och russin och nötter?...

Anselmus förstod i detta ögonblick judarna. Hur öfverlägsen, hur föraktfull måste inte deras syn på människorna vara! Sannerligen, de voro världens rikaste folk! Med sina uråldriga vanor och minnen.

Och sen han gjort denna upptäckt, förtärde han lugnt sina ostron och tänkte på barndomen, sina döda föräldrar och alla de gångna skiftesrika åren.

Han hade beslutat sig för att låta böckerna hvila denna dag. De gamla filosoferna, som belamrade bord och stolar, fingo ett rödt sken från den slocknande himlen; och Anselmus, den lille filosofen, stod på kullen bredvid kapellet och betraktade hafvet.

Det ringde angelus som vanligt, och himlen blef mörk som vanligt, stjärnorna tändes, fyren blossade, fiskarbåtarna gledo till hafs, allt som vanligt.

Men sjömannen och hans hustru voro inne i staden för att begrafva den döda.

När natten var kommen, steg tullnären med sin vackra dotter in i värdshuset, och vid hennes sida visade sig en lång svart yngling, som hade ett ansikte rödt som en tomat.

Sonen i värdshuset drog sig bakom disken i skumrasket; hans sträfva hår på det lilla hufvudet var som igelkottsborst, och ögonen blänkte som på ett svin.

Han lider, tänkte Anselmus, han är sjutton år; han lider helvetets kval! Han älskar henne ju!

Ja, han led. Han härdade inte länge ut med pinan, utan han smög sig sakta genom dörren och blef borta; förmodligen gick han ut på slätten och grät under stjärnorna. Flickan hade en hvit stråhatt med konstgjorda blommor; Anselmus kände hat till henne. Satans kvinna! mumlade han mellan tänderna och erfor en lust att ta fatt på gossen och trösta honom; men det skulle ju ha varit dummare än allt annat. Sällskapet bröt snart upp, man skulle i mässan; men tullnären och den svarte hade mellan glasen skändat prästerna och religionen, och flickan hade visat sina tänder, när hon log.

Något senare stego sjömannen och hans hustru in genom dörren. De voro bleka och tysta som föregående dag. De hade en liten flicka med sig, en släkting. En dyster, tretonårig flicka med ett sydländskt utseende; mörk hy, breda markerade drag och brådmoget uttryck. Hon talade melodiskt och lågt; det var, som om i rösten dröjt sig kvar en genklang af fågelsång och fontäners plaskande; en underlig röst, som gjorde Anselmus vek och väckte hans intresse för den lilla flickan.

Snart hade alla gått till sängs utom gumman, som ännu stökade.

»Säg mig, monsieur,» sade hon plötsligt och stannade framför Anselmus, »är ni verkligen alldeles ensam i världen?»

»Jag tror mig kunna säga det, madame,» svarade Anselmus.

»Och jag!» sade gumman, gjorde en häftig handrörelse och pekade upp mot taket. »Jag, monsieur, jag lefver här i detta hus sen jag blef född, jag lefver här med mina barn, och här är mitt hem, men jag säger er, monsieur, jag är mer ensam i världen än ni. Ni tror det kanske inte? Men hör på! Jag har haft en mor, hon dog för två år sen, och det har inte gått en dag sedan dess utan att jag alltid tänkt på henne. När hon dog, då kände jag, att det var något som förändrades här,» sade gumman och tog sig för bröstet, »det var något, som försvann ur min kropp, och sen dess har jag inte varit samma människa som förr. Min mor och jag hade hållit ihop, sen jag var litet barn, och jag kunde aldrig föreställa mig, att hon skulle dö. När hon var åttio år gammal, var hon stark som en karl och hade inte ett grått hårstrå, hade inte förlorat en tand. Och i alla fall, en dag var hon död. Sedan dess, och det är två år från den dagen, sedan dess vet jag inte, hur jag lefver, jag förstår inte längre mina barn, allt hvad de göra är mig likgiltigt, och jag tror, monsieur, att min mor vill, att jag skall komma till henne. Jag tycker, att jag skulle lika gärna kunna gå genom väggen som genom dörren; och jag är så ensam, så ensam.

Ack, monsieur, hvad tror ni, att vi äro för människor? Ni tror väl, att vi inte äro kloka, allt måste förefalla er besynnerligt. Men vi ha pröfvat så många olyckor och sorger. Ni säger, att ni är ensam. Nej, nej, monsieur, ni ler så godt, ni är inte ensam, ni är inte olycklig.»

»Men äfven ni ler, madame!» sade Anselmus. »Ja, ibland skrattar ni så godt, att jag knappt hört hjärtligare skratt.»

»Ja, ja, monsieur!» svarade gumman. »Men hvad betyder det? Jag kan ändå aldrig glömma, hvad jag känner här. Medan mitt ansikte skrattar, tänker jag ändå alltid, och jag vet, att jag är alldeles ensam.»

»Hvad denna helg måtte förefalla er dyster, monsieur!» fortsatte hon. »Ni är så långt från ert land, ni har ingen att tala med. Hvad skall ni göra nu?»

»Jag skall arbeta!» svarade Anselmus.

Då bröt gumman ihop i gråt.

»Arbeta, monsieur! Arbeta från det man är ett litet barn, till dess att man dör. Men hvarför skall man arbeta, monsieur, då man bara får sorg och smärta som belöning? Allt går väl, medan dagarna passera, men när de stora helgerna komma, i hvilka alla minnen samlats, då blir jag så olycklig, jag måste gråta, jag kan inte annat. Hvarför, hvarför skall man lefva år efter år, då det bara blir värre och värre? Vet ni det, monsieur, mina knän vackla, min kropp är bruten, min sömn är förbi, och jag är full af förtviflan. Då är det bara att gråta och gråta!

Förlåt mig, monsieur, ni är en främling bland oss, och ni är ung och lycklig, och ni älskar, förlåt mig, gamla gumma, mitt lif är slut, och jag har ingenting fått mer än tårar.»

Härmed släpade sig den gamla ut, och efter henne på golfvet lågo en utnött kvast och en halffylld sopskyffel.

Och Anselmus reste sig och gick hem. Hvad hade han annat att göra?

Nu skulle han tända eld på rötterna och fira sin julafton framför elden. Han ordnade med bränslet, långsamt, ty han tänkte hela tiden på den stackars gumman. Slutligen brann elden — men rötterna pyrde endast med små blå lågor.

Då beslöt Anselmus att, eftersom elden inte ville brinna, skulle han fundera på döden. Det kunde för resten vara en passande förströelse denna julafton.

Han hällde upp något litet likör och tände en cigarrett, och så begynte han fundera. När han funderat en stund, upptäckte han plötsligt, att han inte funderade alls; tankar och infall svärmade omkring utan ordning i hans hjärna, långt bort i fonden stod gumman och grät, och bredvid henne sutto sjömannen och hans hustru likaledes gråtande. Men öfver denna syn sväfvade andra, konturlösa och ständigt skiftande.

Hopsjunken i stolen dröjde Anselmus framför de pyrande rötterna, smuttade ibland på likören, rökte cigarrett efter cigarrett och halfsof ibland.

Slutligen for han upp — hur mycket var klockan? Precis tolf. Han skyndade ut på bron och lyssnade.

Just då hördes alla klockor på slätten ringa till den lille Jesus' ära; späda, klingande och aflägsna ljud i natten, och öfver kullarna stod en smal månskära.

Anselmus lyssnade med vemod och andakt till ringningen, och ett begär uppstod i honom att sända all sin själs längtan till en annan människas hjärta.

I norr lyste ett sken på himlen, det liknade ett svagt norrsken. Dit blickade Anselmus, och han vaknade upp som ur en dvala.

Han lyfte handen och kysste den, öppnade den som ett fönster, och kyssen sväfvade i julnatten mot skenet för att under denna ljusarkad skynda bort till den kvinna, som Anselmus aldrig sett.

XI.

På juldagen packades sjömannens gröna kista och hans säck. Från dessa båda stod en angenäm lukt af tjära, som hos Anselmus väckte barndomsminnen.

Engång i världen hade äfven han ämnat bli sjöman. Han hade på den tiden varit klädd i svångrem och bredbladig slidknif, och han hade tillbragt aftnarnas ledighet från skolan i riggen på de fartyg, som lågo vid kajen i vinterkvarter.

Denna lukt af tjära framkallade också syner; han såg fjärden där hemma uppfylld af skepp med fladdrande segel, roddbåtar foro i alla riktningar. Kajen var solig, och några gamla gubbar lade in nya plankor i stället för de gamla uppruttnade.

Ofvan kajen lågo små röda och hvita hus på bergknallarna, och björkar knoppades kring taken; när man såg deras ris mot vårhimlen, så kunde man tro, att de voro besatta med flugor, men det var knopparna — ty flygorna kröpo på husväggen i solgasset.

(Forts.)

Årets tolf kapitel.

Täflingsämnet för augusti månad lyder:

I giftastankar.

Ett kapitel om utstyrsel, bosättning och huslig ekonomi för oerfarna unga människor, som stå i begrepp att bilda eget hem.

Detta gamla och evigt nya tema upphör aldrig att vara en af de stora angelägenheter som alltid samla intresset kring sig. Täflingsskrifter, som skola vara försedda med påskriften: *Iduns artikeltäfling,* samt åtföljda af *författarens fullständiga namn och adress,* måste vara inlämnade till redaktionen af Idun *senast den 30 juni 1911.* För den enligt redaktionens åsikt bästa artikeln utfästes ett pris af

ett hundra (100) kronor

och den prisbelönade uppsatsen inflyter i något af Iduns augustinummer.

Stockholm den 1 juni 1911.

Redaktionen af Idun.

Göteborgs Museum

2

GÖTEBORGS MUSEUM, som bekant en af vårt lands märkligare kulturella institutioner, firar i dagarna sitt 50-års jubileum. Med anledning däraf har museets förste

DEN EGENTLIGE upphofsmannen till Göteborgs museum var redaktören Sven Adolf Hedlund, som efter ett besök i London vid slutet af 1850-talet väckte frågan om, att, efter därvarande nyss anlagda South Kensingtonmuseet till mönster, i Göteborg grundlägga ett museum. Till planens fullföljande satte han sig i förbindelse med trenne andra framsynta män, intendenten för det äldre, Göteborgs Kungl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhälle tillhöriga, Naturhistoriska museet August Wilhelm Malm, grosshandlaren A. F. Ericson och arkitekten Victor von Gegerfelt, hvilka gemensamt uppsatte ett förslag, hvari närmare angafs, att det tilltänkta museet borde omfatta icke blott det nyssnämnda äldre museets samlingar, utan ock en tafvelsamling, som tillhörde Göteqorgs Konstförening, ett bibliotek samt därjämte upptaga permanenta utställningar af ortens industriprodukter inom alla grenar af näringslifvet. Såsom ett oundgängligt villkor förutsattes, att för den nya institutionen kunde beredas kostnadsfri upplåtelse af f. d. Ostindiska kompaniets stora magasinshus i Göteborg, af hvilken byggnad ena hälften tillhörde staden och den andra staten. Efter åtskilliga förberedelser och underhandlingar blef större delen af stadens byggnadshälft för ändamålet upplåten på våren 1861. Göteborgs fabriksförening beviljade till byggnadens iordningställande ett lån ur f. d. hallkassan af 35,000 rdr rmt, hvartill ytterligare på enskild väg hopsamlats 25,000 rdr.

Då Göteborgs museum den 20 december 1861, årsdagen af stadens grundläggares konung Gustaf II Adolfs födelse, högtidligen invigdes, bestodo dess samlingar af: en zoologisk afdelning upptagande förutvarande Naturhistoriska museets samlingar, historisk-etnografisk afdelning af mindre betydenhet, en liten numismatisk afdelning, en konstafdelning hufvudsakligen bestående af taflor tillhörande Konstföreningen, ett bibliotek, mekanisk-tekniska och kemisk-tekniska samlingar, en del skolmateriel samt grupper af industrialster sammanförda af enskilda utställare.

Redan 1862 öfverlämnades Naturhistoriska museets och Konstföreningens samlingar med full äganderätt, dessa senare på villkor att föreningen fick anordna utställningar i musei tafvelgallerier.

Samlingarnas snabba tillväxt gjorde snart de från början upplåtna lokalerna otillräckliga. Man erhöll därför rätt till lokaler äfven inom statens hälft af f. d. Ostindiska kompaniets hus. Till ordnande af dessa nya lokaler kom muséet i åtnjutande af ett nytt lån ur f. d. hallkassan af 50,000 rdr,

3

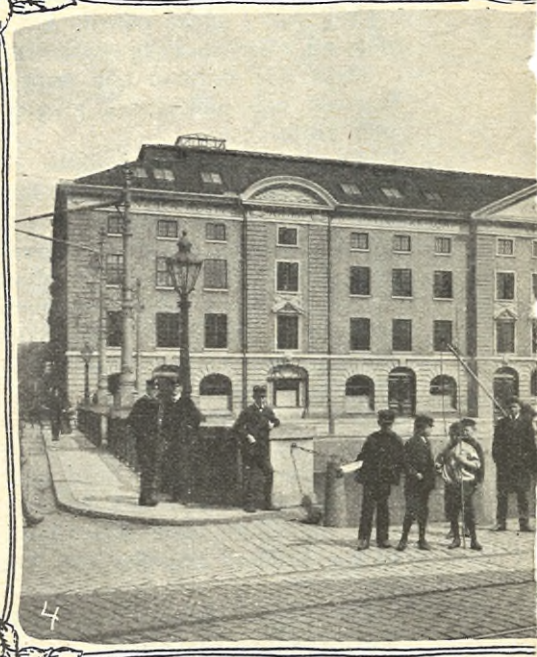

4

2. Interiör från Fürstenbergska konstsamlingen med Carl Larssons väggmålning »Modern konst» och P. Hasselbergs porträttbyst af fru Götilda Fürstenberg. 3. Kyrksalen. 4. Exteriör af muséet. 5. Ett af gallerierna i Fürstenbergska konstsamlingen med P. Hasselbergs skulptur »Grodan» i förgrunden. 6. Landshöfdin-

5

På 50 årsdagen.

gen friherre G. Lagerbring, museets ordförande Oljemålning af Carl Larsson. 7. Interiör från Fürstenbergska konstsamlingen med Carl Larssons väggmålning »Rococo» och P. Hasselbergs byst af Pontus Fürstenberg 8. Interiör från kulturhistoriska afdelningen. 2, 7, 8, A. Blomberg foto.

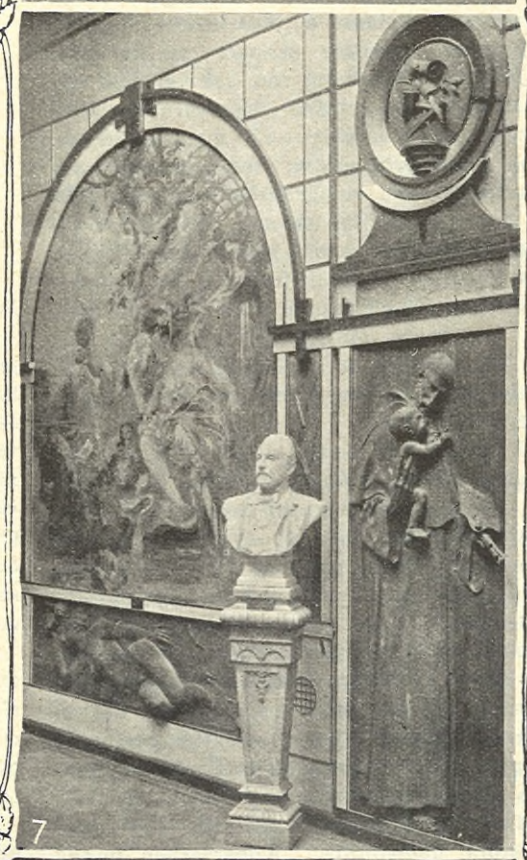

intendent och sekreterare, kammarherre Carl Lagerberg, på vår uppmaning haft godheten ställa nedanstående orienterande artikel till vårt förfogande som text till bilderna.

hvarjämte herr Oscar Dickson skänkte 6,000 rdr till inredning af zoologiska afdelningens lokaler. Museets hufvudsakliga inkomster för bestridande af löpande utgifter utgjordes vid denna tid af ett anslag af staden, ur den s. k. hundskatten, å cirka 2,000 rdr, ett anslag af länets hushållningssällskap å 1,500 rdr, ett bidrag af Kungl. vetenskaps- och vitterhetssamhället å 150 rdr. samt årsafgiften af medlemmar i en s. k. museiförening till museets understödjande.

För konstflitens främjande fick museum 1865 medgifvande att anordna ett industrilotteri, som följande år förenades med ett konstlotteri. Båda indrogos 1867. Under 1865 bildades en musei Rit- och Målareskola för högre konstnärlig bildning. Skolan fick lokal i samband med museet.

Från 1870-talets början framträdde oeftergifligt behofvet af större lokaler för de alltmera växande samlingarna. Efter utflyttandet af slöjdföreningens skola ur musei byggnad 1876, företogs på 1880-talet utgallring af åtskilliga samlingar såsom de mekanisk-tekniska och kemisk-tekniska, hvilka visat sig icke fylla sitt ändamål. Sedan industriutställningarna samtidigt aftagit och öfvergått till andra anstalter, företogs en koncentrering af musei afdelningar, hvilken ledde därhän, att musei uppgift från 1891, genom då utfärdade nya stadgar, blef att upptaga samlingar från vetenskapens och konstens områden. Allt arbete på industriens fält var därefter uteslutet.

För samlingarnas tidsenliga ordnande företogos en följd af till- och ombyggnadsarbeten, bland hvilka de mest betydande voro följande. Sedan Ritskolan 1886 jämte konstföreningens utställningar flyttats till aktiebolagets Valands nya byggnad, utfördes längs norra sidan af musei tomt en trevåningsbyggnad, till hvilken herr John West Wilson donerat 100,000 kr. och som, då den 1891 stod färdig, hufvudsakligen fick inrymma konst- och numismatiska samlingar.

Med ett af stadsfullmäktige 1885 anvisadt anslag af 266,000 kronor ur Renströmska utdelningsfonden, företogs 1894—1896 en fullständig ombyggnad af f. d. Ostindiska kompaniets hus, hvilket 1891 blef för all framtid upplåtet för musei räkning. Den sålunda fullt restaurerade byggnaden invigdes på sommaren 1896.

Samlingarna fingo från denna tid en tidsenlig uppställning och hafva alltmera tillvuxit, så att de numera omfatta följande afdelningar:

Zoologiska afdelningen, som är en bland museets mest fullständiga och innehåller rikhaltiga samlingar från alla grupper af djurriket. Afdelningens största grupper äro

hvalsamlingen med den bekanta s. k. Malmska hvalen och den rika fågelsamlingen.

Intendenter för afdelningen, hvilkens samlingar representera ett värde af 367,000 kronor, hafva varit professorn A. W. Malm, fil. doktorn Anton Julius Stuxberg, numera professorn Einar Lönnberg. Nuvarande intendent är fil. doktor L. A. Jägerskiöld.

Historiska afdelningen, som räknar öfver 10,500 nummer med ett värde af 169,500 kronor, består af arkeologiska samlingar med föremål från förhistorisk period till större delen funna inom västra Sverige, vidare föremål, som hänföra sig till Göteborg och dess läns historia m. m.

Militära vapen, uniformer o. d. äro inrymda i skansen Kronan och bilda såsom en särskild grupp, ett militärmuseum.

Afdelningens förste intendent var konstnären Gustaf Brusewitz, den nuvarande är kammarherren Carl Lagerberg.

Myntkabinettet upptager omkring 24,700 exemplar, beräknade värda omkring 161,700 kronor, och har till större delen tillkommit genom storartade gåfvor af herrar James J:son Dickson och J. W. Wilson, af hvilka den sistnämnde för inlösen af H. Oldenburgs svenska medaljsamling donerat 63,000 kronor.

Samlingens egentlige skapare var kammarherre Magnus Lagerberg, som ock var dess förste intendent; nu utöfvar kammarherre Carl Lagerberg intendentskapet för myntkabinettet.

Etnografiska afdelningen, som omfattar allmogesamlingar och etnografiska samlingar från ett på en högre kultur stående folk, hafva till stor del tillkommit genom gåfvor, bland hvilka märkas dyrbara föremål från Persien skänkta af lifmedikus B. Hybennet, rika samlingar från Kongo hopbragta af löjtnanterna Pagels och Möller och skänkta af hr Robert Dickson m. fl.

Afdelningens samlingar representera ett värde af omkr. 71,500 kr.

Efter konstnären Gustaf Brusewitz, som var samlingens förste intendent, är nu fil. doktor A. U. Bååth innehafvare af denna befattning.

Konstafdelningen, med de dyrbaraste af museii samlingar, värda omkring 877,000 kronor, består af målningar i olja, akvarell och pastell, skulpturarbeten samt miniatyrmålningar, gravyrer och handteckningar. Mest representativ och en af de förnämsta i norden är samlingen af moderna svenska målningar, hvilken nästan uteslutande tillkommit genom enskilda personers frikostighet. Här finnas de berömda Fürstenbergska konstsamlingarna, en lysande exponent af hvad svensk målarkonst frambragt efter 1880-talets stora genombrott. Konstverken uppgå till omkring 250 och vittna om fil. dr Pontus Fürstenbergs och hans frus, f. Magnus, för svenska förhållanden storslagna mecenatskap.

Intendenter hafva varit stadsarkitekten V. von Gegerfelt, fil. doktor C. D. af Wirsén och konstnären Berndt Lindholm; nuvarande intendent är fil. doktor Axel Romdahl.

Det knappa ntrymmet tillåter oss ej att detaljera något beträffande de *mineralogiska* och *botaniska* afdelningarne, endast framhålla att äfven de äro mycket värdefulla. *Biblioteket* sammanslogs 1890 med Göteborgs högskolas bibliotek till ett stadsbibliotek.

Ett statsråd och tre landshöfdingar ha under de gångna 50 åren beklädt ordförandesysslan i museets styrelse, nämligen statsrådet O. I. Fåhræus samt landshöfdingarne grefve Albert Ehrensvärd, grefve Gustaf Snoilsky och friherre Gustaf Lagerbring. I spetsen för administrationen med högsta uppsikten närmast styrelsen står en ombudsman, hvilken äfven är sekreterare i styrelsen. Denna syssla beklädes nu af kammarherre Carl Lagerberg.

Att museet för sitt fortbestånd och utveckling kräfver betydande ekonomiska resurser säger sig självt. En blick på inkomstsiffrorna är också af intresse. Först ha vi då Göteborgs stadskassas årliga anslag f. n. uppgående till omkring 72,000 kr.; vidare hyror 2,500 kr., inträdesafgifter 6,500 kr. och räntemedel ur vissa fonder omkring 25,000 kr.

Museum är dagligen öppet för allmänheten och besöktes 1910 af 115,705 personer.

För att Göteborgs museum nu vid firandet af sin 50-åriga tillvaro kan uppvisa en framgångsrik utveckling, har institutionen främst att tacka Göteborgs stad, som allt ifrån dess första stiftelse omfattat museum med den största välvilja, hvarpå de stora anslagen och de ansenliga donationerna för att bereda museum lokaler äro de bästa bevis. Äfven staten har visat stor offervillighet vid upplåtelsen af sin andel i musei byggnad.

Den medborgaranda, som utmärker Göteborgs samhälle, har tagit sig ett särskildt framträdande uttryck i den enastående frikostighet, hvarmed enskilde donatorer städse omfattat Göteborgs museum.

C. L.

Något om brefskrifning under flydda tider.

För Idun af **Jenny Engelke.**

I krigstider.

(Forts.)

Karlskrona d. 21 sept. 1789.

Min sötaste Mor!

Hela min varelse är idel tacksägelser för välkomna brefvet af d. 11 sept. — — — — — — — — — —

I närvarande konjunktur kan, efter all rättvisa, ej gifvas mindre än *en* af oss, sex bröder, till fäderneslandets försvar. På mig är den lyckliga lotten fallen. Jag kan således ej bortsälja den för en godan grynvälling. — Om ock fäderneslandets tjänst och dess rättighet till mig skulle kosta mitt lif eller min timliga välfärd, så var viss, min sötaste Mor, att jag med glädje gör detta offer. Det enda, som faller mig svårt och kommer min själ att rysa, är den sorg, de tårar, som jag fruktar min bortgång skulle förorsaka min mor, mina syskon och några få vänner. Ack! — —

Jag har alldeles återvunnit min hälsa och krafter, så där tämligen, och har åter flyttat ombord att förrätta min tjänst. Flottan kommer snart att löpa ut, om det skall blifva något utaf. För egen del är jag oändligt nöjd att få gå ut och aftvå den vanära vi oss ådragit.

Emellertid är detta ett olyckligt krig. Den här härjande sjukdomen kostar dubbelt folk än en förlorad batalj. Jag hade ärnat att nu ge en omständlig relation öfver det fatala slaget vid Ölands södra udde, men göromål, som knappt lämna mig oundgänglig hvilotid, hindra mig denna gång därifrån. Jag vill då endast säga, att jag hade den olyckan att vara med uti Liljehorns division. — Men hertigen såg med egna ögon att *vi* hade ingen skuld. — Just denne förrädarens signaler till oss och vårt nästa skepp under action, hafva värst fällt honom vid rannsakningen.

Hans actor eller åklagare påstår, att han skall "mista lif och ära." Hela Sverige, och i synnerhet vi stackare, som därvid förlorat vår heder, ropa: Ve! Ve!

Detta bref är nog litet för en gång, men om jag ej strax slutar blir det för sent.

Med ömmaste hälsningar etc.

Abram.

När man jämför detta bref till modern med dem till syskonen, skrifna under kriget, märker man nog hur den unge fänriken af sonlig ömhet söker, att så vidt möjligt är, framhålla allt i de ljusaste färger för att hugna den gamla. Ty i de öfriga brefven till det yngre släktet talar han oförbehållsamt om, huru illa man är rustad; huru uselt allt är ställdt; huru mycken oreda och ovisshet råder i och öfver allt. Han säger: "Order och kontraorder vålla onödigt besvär och mycken tidsutdrägt. En del af flottan ligger på redden, och resten knåpar sig efter, så fort den hinner, men mer icke. "Dock", tillägger han mera hoppfullt — "komma vi ut, blir det väl någon som får umgällat."

I brefven från 1790 grämer han sig fortfarande, alltjämt öfver olyckan den 26 juli, föregående år. — "Vi hade ju då kunnat fånga hela ryska flottan, heter det, och voro nära att fira en härlig Victoria, hade icke feghet, okunnighet eller — skall man kunna tro det — förräderi-falska signaler — gjort slut på alla våra ljusa förhoppningar och vi ledo nederlag, där vi kunnat i grund förgöra fienden."

Man tycker sig läsa mellan raderna huru han vid denna klagan af sorg och harm gjuter manliga tårar.

Tillståndet i Karlskrona hade under sista året varit fruktansvärdt till följd af bristande anordningar och en svår, smittsam sjukdom, som grasserade. — "Det är den feber, som man dör af" — skref han till sina hemmavarande — "och de få, som friskna till, lida brist på matvaror, passande för sjuka. Mina kamrater (officerarne) ligga sjuka "i tur", men ändå längta vi att det skall bli allvar af, och att det icke stannar vid detta kabinettskrig. Folk fattas, men stora fårskockar skickas hit, karlar, som aldrig sett mera vatten än de druckit, idel landtkrabbor. Och med detta oöfvade manskap, oviga ryttare, bonddrängar, som icke lärt sig veta 'hut eller kass', samt utmärglade feberkonvalescenter skall man nu ut att möta höststormarna, mera hotande än fienden. — Men, får gå!" — tillägger han lugnt — "min själ är utan inquietude."

Ett orosämne, som plågar honom mer än allt annat, är tanken på armén i Finland, "som säges vara bortsmält" — säger han och tillägger — "måtte ryktet vara ogrundadt att där står lika uselt till som här."

Han slutar detta sitt bref med klagande öfver de dåliga försvarsanstalterna; den förskämda provianten; det okunniga manskapet och den eländiga sjukvården under pågående härjande febrar.

Som han i många år varit tjänstgörande i franska flottan, och med den deltagit i amerikanska frihetskriget, är han i stånd till att uppdraga jämförelser, hvilka icke tjäna vårt lands styrelse till heder, då alla våra försvarsanstalter voro försummade eller i ytterlig grad usla.

Det sista brefvet till modern är dateradt den 10 april 1790 och lyder så:

Min sötaste Mor!

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Nu något om min nuvarande ställning.

Jag är flyttad ombord, men mitt hjärta kan aldrig vara ostördt, ty brådska, förströelser och larm har under ett par månader knappast gifvit mig nödig hvilotid ledig. Skeppet har jag haft under tillsyn hela vintern, sedan armerat; och på detta skepp är jag nu åter kommenderad ut på expedition.

Vi, tillika med största delen af flottan, äro redan segelfärdiga. — De öfriga rusta med all skyndsamhet. En del af våra fregatter hafva redan varit ute på några små expeditioner, hvaraf en på Roger-vik vid Ryssland, var den mest "ruisserande" (?), men den torde af avisorna redan vara bekant? Inom kort komma två à tre rangskepp att gå ut, men hvarthän eller i hvad ärende är ännu obekant. Ej heller lär det dröja länge innan flottan är färdig. Den blir en god del talrikare och starkare än i fjol. Folk kommer dagligen och allt går med mer verksamhet. — Icke dessto mindre talar man om fred; och — Gud gifve, det vore så väl — eller åtminstone att vi finge slåss med allvar i sommar och sedan sluta — sedan lefva i ro — den som öfverlefver. Ty detta är bara att utöda folket med sjukdomar och äfven att utarma landet — — —.

Om jag öfverlefver kriget och får se freden slutad, går jag strax åter till min förra go'ärliga copverdie-

fart; ty mitt nuvarande lefnadssätt, ehuru muntert det dock kan vara, börja- jag bli trött utaf, med alla dess luftslott — som ramla. Jag tycks väl förtjäna något, det är sant, men det är icke annat än "ur hand och i mun," ty allt går åt. Staten skall föras, och således blir allt lika när.

Förmodligen torde söta Mor finna mitt namn på första kommenderingen, om den är införd i avisorna? Min chef är Major Feif — en ung, rask herre, nog mycket porterad för likören, men ännu mer för slåss. Terssmeden har jag till dato haft hvarken ondt eller godt utaf; och Gud ske lof för det!

Himlens Herre uppehålle min Mor vid hälsa, munterhet och ett nöjdt sinne; bärgning och all timlig välsignelse! Och, om så vore Dess behag, låte mig ännu en gång *så* få återse min hulda Moder! Under detta hopp vill jag finna mig i allt, vare sig väl eller illa som mig kan förestå, och lefver — så länge jag får, — min huldaste mors lydigaste son Abram.

Karlskrona redd d. 10 april 1790.

"P. S. Forts. d. 29 April s. å.

Detta har kommit att bli liggande under hopp att hinna skrifva en hel packe i *ett* couvert. Men som nu flottan ligger segelfärdig och endast väntar på vind, så är det bäst att låta brefvet afgå.

Jag har intet stort att tillägga till hvad jag redan skrifvit, om icke ännu ett farväl! en sons ömmaste suck för sin vördade Mor, under det att jag med god hälsa, lugn själ och det muntraste sinne hastar att möta fosterlandets fiender i sällskap med andra redliga medborgare. Frukta inte min bästa mor att finna sin son på pultroners lista. Men skulle mitt namn finnas bland de slagnas, sårades eller fångnes antal, så oroa sig intet. Döden är ej något jag fruktar för; och i alla andra omständigheter skall jag väl finna mig. Min lycka eller olycka beror så litet af yttre omständigheter. — Dessutom, minns, att söta Mor är skyldig staten *ett* barn af sina elfva, och det bör bli dess ömt tillgifne och lydigaste son Abram."

Det gick enligt hans förutsägelse. Modern fick offra *ett* barn åt staten. Den unge fänriken fick icke skåda segerns dag, ty den 3:dje juli s. å. omkom han, då skeppet *Enigheten*, jämte ännu tvenne örlogsfartyg, sprängdes i luften vid reträtten ur Finska viken. Han var då 29 år gammal.

Ett åsyna vittne, som tjänstgjorde å den gamla skutan "Göta Lejon", beskrifver händelsen med dessa slutord: "Det var ett blodigt gatlopp vi fingo springa. Men så fick Ryssen full hyra. Och hufvudsaken var, att hela Svenska flottan skulle kunna bryta sig igenom den dubbelt starkare Ryska; annars hade vi varit förlorade. Olyckan ville, att man satte eld på en brännare i förtid, på ett skepp, Postiljon kalladt, och elden spred sig till det sköna linjeskeppet *Louisa Ulrika*, som hastigt tog eld; det var omöjligt att släcka. Vi hörde chefen skrika: "Håll af där, jag flyger i luften!" Och knappt hade han fått orden ur munnen, förrän det sköna linjeskeppet, en af våra bästa seglare med folk och kanoner, sprang, som en bristande bomb, ty krutkammaren hade blifvit antänd. Vi förlorade helt och hållet hörseln på en lång stund. En fregatt, *Enigheten*, blef också antänd och sprang i luften, så att spillror, människor, plankor och tågverk slungades omkring oss. Men vi räddade oss ur Viborgska viken, slogo oss ärofullt igenom. Så att *den* reträtten är att anse jämngod med en seger."

Den kostade dock skepp och pengar, blod och tårar, hvilket ej ens den lyckosamma segern vid Hogland, några veckor senare, förmådde utplåna.

De svenska vapnen ansågos likväl hafva förts med ära, och likställdes med segrarna under Karl den XII:tes krig. Vinsten af kriget blef den, att Ryssland ej längre kunde blanda sig i vårt samhällsskick; och med *den* vinsten fick man låta sig nöja.

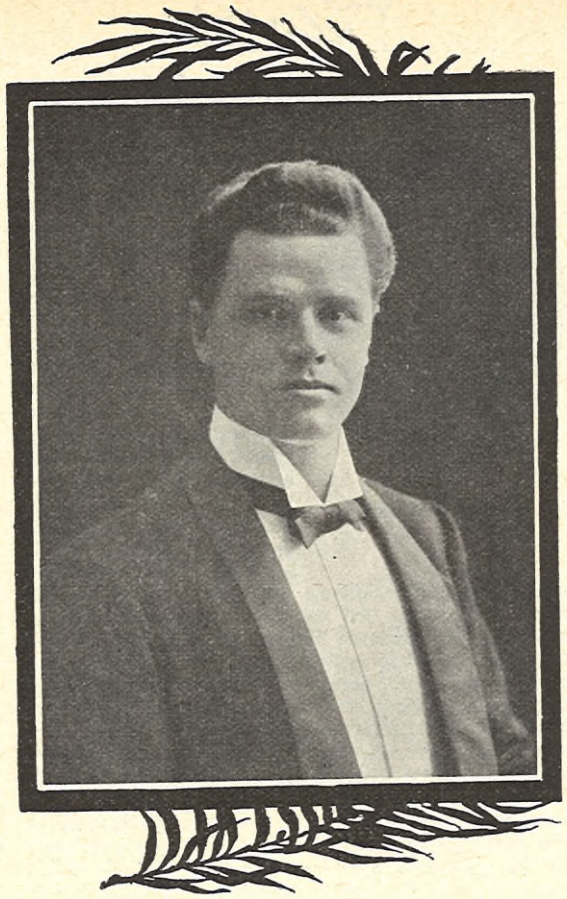

Ateljé Jæger foto.

†

Frithiof Strömberg.

VÅR OPERASCEN har lidit en betydlig konstnärlig förlust genom operasångaren Frithiof Strömbergs frånfälle. Sjukdomen, som bröt den begåfvade sångarens krafter och lade honom i grafven vid blott 32 års ålder, härledde sig från en hjärnskada, som han i vintras ådrog sig under en Arnljot-föreställning och som urartade till en tumör på hjärnan.

Genom sitt schwungfulla dramatiska temperament och sin sträfvan att helt genomtränga den sceniska uppgiften samt i besittning af en klangfull och väl utbildad barytonröst hade Frithiof Strömberg knutit stora förhoppningar vid sig och dessutom hunnit infria åtskilliga af de löften, han gifvit som scenisk artist. — Det var som innehafvare af den manliga hufvudrollen i "Hoffmans sagor" på Oscarsteatern han först slog igenom. Vid operascenen har han medhunnit flere betydande uppgifter såsom Sebastiano i "Tiefland", Charles Gerard i "André Chenier", Kungen i "Leonora" och nu sist "Arnljot", som blef hans fullödigaste skapelse såväl i sångligt som dramatiskt hänseende.

Frithiof Strömberg var son af den på sin tid uppburne operasångaren Helmer Strömberg och hans maka född Martini.

En söndagshistoria.

MIN VÄN ÅKE, som brukade hjälpa mig att slå ihjäl de långa vinterkvällarnas leda, satt för ovanlighetens skull i dag på söndagsmorgonen inne hos mig, medan jag sysslade med att skrifva ett bref.

Aldrig brukade jag se honom annat än på kvällarna, och därför hade det nästan förvånat mig när han rätt arla på söndagsförmiddagen knackade på min dörr och steg in.

Mellan meningarna jag skref bytte vi några ord. Och så blef det då och då en sådan där sällsam tystnad, där man länge än tycker sig höra det ord, som sist föll.

— Hör du, — sade min vän — den där taflan midt öfver ditt skrifbord . . . skall det vara verklighet eller är det en målares fantasi?

Jag minns att vid den frågan var det något inom mig, som ryckte till, liksom man ju stundom spritter till, när man af en händelse får höra en melodi, som man länge, länge sedan hört.

— Det är . . . jo, det är fantasi.

Härpå svarade min vän endast: Så-å. — Men det var som om det lilla, långsamt uttalade ordet stannat kvar i rummet långt efteråt.

När jag slutat mitt bref, följdes min vän och jag åt ut i staden. Men när jag vid middagstid åter var hemma, rann mig genast i minnet min väns fråga angående taflan öfver mitt skrifbord. — Skall det vara verklighet eller är det en målares fantasi? Och så mindes jag mitt svar: Jo, det är fantasi. Jag mindes det så väl därför, att det bara var en half sanning.

Ur den fina guldramen öfver mitt skrifbord lyste fram en flickgestalt, strålande af friskhet och lifsglädje. En yster liten flickunge på aderton år, som stod med ryggen lutad mot en sollyst halmstack. Och när jag sade min vän att den taflan ej var verklighet utan fantasi, så sade jag det, emedan jag ville undgå att just då berätta denna historia.

— Det är nu många år sedan jag först mötte henne, och det är också många år sedan hon gled ifrån mig, ut bland andra människor och i andra omgifningar. Jag har aldrig hört något af henne se'n.

Min var hon bara några ljusa sommarveckor. Jag säger *min*, men det skall kanske missförstås, ty hon var aldrig min i den meningen som hustrun är mannens, den älskade älskarens. Men min var hon likväl, därför att hon under de veckorna var det bästa jag visste, min fagraste syn, min skäraste dröm.

För mig var hon kamraten, vännen och måhända mer än så. För henne var jag — någonting likgiltigt, eller i bästa fall en tråkig drömmare, som ofta tröttade henne med för många ord.

Jag vet inte hvad hos henne det var, som så innerligt helt betog mig. Någon egentlig skönhet var hon ej, och hennes själ var nog icke något sagosamt djup, som lockade letaren och forskaren. Den var då snarare ett grundt, sollyst vatten; sollyst . . . sollyst först och sist. Strålande glad, leende och ljus kom hon emot mig. Hennes rika hår var gult som mognande ax om hösten, hennes ögon voro ljust blåa. Och hennes hela anlete bar en lycklig prägel af friskhet och lefnadslust, trots den blida blekheten. Hennes gestalt var rikt välvuxen. En harmoni.

Och detta flickebarn . . . Å, hvad jag höll af henne. Med skänker öfverhopade jag henne. Jag tror inte det var en vrå i hennes rum, som inte ägde någon gåfva från mig. Armbandet, som hon bar, och smycket vid halsen, — dem hade hon någon kväll, då hon kommit hem funnit i sin väska, som jag bedt att få bära för henne.

Ibland tackade hon mig för mina gåfvor, ibland inte. Men hon tog emot dem glad. Det var allt hvad jag begärde, och jag var lycklig att få ge och ge.

Jag tror heller ej att jag åt någon någonsin gifvit så mycket af mitt hjärtas och mina tankars och drömmars bästa, som jag gaf åt henne.

Jag var henne alldeles likgiltig. Kunde hon utan att det såg för illa ut i ett sällskap smyga sig från mig till någon annan pojke, så gjorde hon det gärna, äfven om denne ej brydde sig det ringaste om henne.

Detta kunde stundom i någon ensam som-

markväll göra mig en smula ondt, ja, mycket ondt. Men i den följande dagens sol förlät jag ju så gärna, trodde mig förstå och gladdes.

Hela vår samvaro räckte blott några soliga juniveckor. Under de dagarna voro vi rätt mycket tillsammans, men likväl ännu mer under junis hvita nätter. Syntes hon mig fager att skåda i dagens ljus, så var hon mig än fagrare i den klara natten.

Hennes ansikte fick då öfver sig en sådan förunderlig blekhet och i hennes ögon låg det då en sällsam glans. Det slog mig ofta när vi sutto ensamma i parken någon sådan natt, att det af den ystra flickan blifvit något af en visionär.

Å, hvad jag då kunde hålla af henne. En sådan natt kom frestelsen öfver mig att be henne om det största en man kan begära af en kvinna, att be henne blifva min, helt och för alltid min. Men så kom jag genast att minnas henne sådan hon var i den klarare dagens ljus: den jublande glada tösen, för hvilken jag var någonting likgiltigt, — en tråkig drömmare och intet mer.

Därför stannade den natten min bön i hjärtat. Öfver läpparna gick den ej, och den vägen har den aldrig gått sedan heller. Men den natten blef likväl något mer än de andra.

Jag kysste henne. Och som hon böjde sitt gullockiga hufvud tillbaka under min kyss tyckte jag mig i hennes bleka anlete läsa, att denna natt var den sista jag skulle få äga henne. Det blef mig med ens så bittert öde i bröstet. Jag kämpade hårdt med gråten, där jag stod med den fagra varelsen i mina armar.

En ensam trast lät höra sig långt, långt borta... En svan plaskade till i dammen. Flickan i min famn gjorde en nästan omärklig rörelse som för att slita sig lös.

Då såg jag så länge och så djupt i hennes ögon som jag aldrig sett tillförne, och i mitt hjärta blossade upp en vild, gränslös kärlek. Men den där bönen gick dock aldrig öfver mina läppar. Jag bara kysste henne. Om och om igen. Hon log trött, men ändå så ljust, och så vardt hon än blekare i nattljuset.

Och när jag släppte henne ur mina armar för att sätta mig ned i gräset och taga flickan i mitt knä, sprang hon snabbt som en hind hän öfver stigarna, ned mot dammen, öfver spången och ur min åsyn.

Jag stod länge ensam kvar på samma fläck med en isande tomhet i bröstet. —

Stackars barn jag var; jag hade aldrig anat att en människa kunde känna sig så fattig, så fattig...

År gingo efter den natten.

Intet hörde jag af henne, som blifvit mig så kär och som gjort mig så ensam och fattig.

Men när vid pass fyra år gått, nådde mig postledes ett stort porträtt af det adertonåriga flickebarnet.

Inga ord beledsagade det. Hon hade inte ens skrifvit sitt namn. Men var det slumpen, som fogade det så, eller visste hon väl, att bland alla de många porträtt jag sett af henne från den tiden, det icke fanns ett, som jag skulle vilja äga utom just detta.

På de andra porträtten kunde hon väl vara lik sig, men här var hon — sig själf.

Solskensbarnet, sagoflickan från junis hvita nätter.

Det är söndagseftermiddag, och solen silar rikligt in öfver mitt rum. Men allra rikligast falla dess strålar öfver en guldinfattad tafla öfver mitt skrifbord. — En strålande fager, leende och ljus flickgestalt.

Det är... jo, det är en fantasi.

GUSTAF PALMQUIST.

En teaterskola.

ELIN SVENSSON.

FÖR ELFVA ÅR sedan — alltså strax efter det Harald Molander kommit tillbaka från Finland för att mottaga posten som Dramatiska Teaterns förste regissör och som sådan nyss börjat sitt så framgångsrika arbete på att rycka upp vår svenska scenkonst från den schablonmässiga tradition, som hotade att förkväfva allt annat än rutinerad innanläsning i konversationspjäser, hvari de uppträdande mestadels gingo och stodo, talade och rörde sig ungefär likadant hela repertoaren igenom — gick här i Stockholm en f. d. skådespelerska, ett genuint teaterbarn, född och uppfödd vid teatern. Hennes far var nämligen dåvarande maskinmästaren vid Svenska Teatern, K. Svensson, förutvarande skådespelare och en god och originell sådan, hvilken emellertid sedermera slagit sig på att bygga och inreda teatrar i stället för att spela på dem. Själf hade hon som helt ung, knappt 19-årig, gjort sina första lärospån vid scenen på dåvarande Nya teatern under fru Stjernströms regim, hvarifrån hon öfvergick till Emil Hillbergs sällskap i Göteborg. Där stannade hon dock blott ungefär ett år, hvarefter hon lämnade — icke bara sällskapet utan också scenen — för att kasta sig på grundliga studier i sitt fack och icke blott i det utan också i åtskilliga därmed sammanhängande — litteratur, språk m. fl. — allt i afsikt att därmed nå närmare förverkligandet af en länge närd idé. Och en härdig och rotfast idé var det — en som blott växt sig allt starkare ju kvafvare den konstnärliga luften blef, och ju flackare, icke blott publiken utan också många af artisterna själfva sågo på scenkonsten som på något, knappast värdt att ta på allvar — ett från den öfriga kulturen nästan fristående fenomen — ett lekverk och intet annat.

Vid ofvannämnda tidpunkt var hon färdig och idén också. Den gick ut på ingenting mer och ingenting mindre än bildandet af en självständig dramatisk elevskola där — och det var det nya, djärfva och fruktbärande, — de unga scenadepternas teknik skulle utbildas genom samarbete med *alla* konster, där — för att uttrycka mig klarare — scenkonsten genom återknytandet af sedan länge försummade förbindelser — t. ex. skulpturens med linjeföringen, musikens med plastiken, måleriets med färgval till dräkter och scenanordningar — skulle sättas i intimare rapport med kulturen i sin helhet — skulle höjas och fördjupas till verklig *konst*. Och likaså skulle det hos de unga inpräntas att de icke blott voro mannekiner att hänga "roller" — författarens tankar och skräddarens kläder — på, utan *konstnärer* med alla en konstnärs härliga möjligheter till skapande och alla en konstnärs plikter till oaflåtligt arbete, oaflåtligt enkelt, ärligt och hängifvet studium af lif och konst.

Och detta skulle ske genom ledning af verkligt kunniga och konstnärligt besjälade lärare, underkastade bedömning af en formlig jury af konstnärer i alla branscher.

Idén blef verkligen kort därpå om ock i en af förhållandena något modifierad form verklighet — tack vare sin skaparinnas sega hängifvenhet och trots alla hinder — ekonomiska och andra — hvarom här icke är plats att tala — och fick sin första lokal uppe i en stor och ljus våning någonstädes på Blasieholmen — en lokal, som den sedan haft hela tiden tills den föregående höst flyttade till Kungsgatan 18.

Molander, hvilken ju själf arbetade i samma riktning, Tor Hedberg, Richard Bergh, Per Hallström och Emil Hillberg voro bland de krafter, som stödde det unga företaget liksom några af dem voro den första juryn.

— Jag kände ingen af dem, brukar fröken Svensson berätta, — men jag visste hvad jag ville och visste att de voro konstnärer och skulle förstå mig och min idé.

Och det gjorde de också.

EN LEKTION I ELEVSKOLAN.

De kommo upp på skolan och bedömde arbetet och de kommo igen den ena gången efter den andra under skolans första år, då de ännu alla bodde här uppe. Och de hade med sig andra konstnärer, hvilka också intresserade sig för saken, däribland August Strindberg, Oscar Levertin, prins Eugen och Verner von Heidenstam, som förresten var bland dem, hvilka för några år sedan undertecknade en ansökan till k. m:t om statsanslag åt skolan.

Den fick inget sådant, men den har hjälpt sig utan liksom alla företag, hvilka bäras fram af en stark och helgjuten personlighet, hvilken bergfast tror på sin idé och verkligen har en idé, som duger att tro på. Den har stadigt gått sin väg framåt, aldrig hvarken till ande eller form efterskänkt af sin nitiska skaparinna, om ock svårigheterna varit nog så stora och allmänhetens intresse nog så litet — stadigt fortfarit att obemärkt och anspråkslöst men lugnt och nobelt arbeta med stora saker, med att instudera Sofokles, Shakespeare, Aischylos och Molière, men mest Strindberg likväl, fastän Intima teaterns rättigheter förbjudit dem att på uppvisningarna föra fram hvad de hela året arbetat på — stadigt fortsatt att lära unga människor stå och gå, tala och röra sig, att få makt med sina yttre uttrycksmedel och äga sin kropp i sin hand men, mer än det, också lärt dem skillnaden mellan att blott ha det och att också ha sin egen själ i sin hand — mellan konstnärlighet och yrkesskicklighet — rutin. Under sin 11-åriga tillvaro har den rekryterat icke så få stockholmsscener och ännu flere landsortssällskap — allt för många, tycker dess ledarinna, som naturligtvis beklagar att ekonomiska skäl måste hindra så många från att i lugn och harmonisk utveckling stanna kvar vid studierna, utan i stället tvinga ut dem i teaterlifvet innan de ännu blifvit fullt härdade mot detta lifs schablonerande inverkan.

Schablon — det är visst det värsta fröken Svensson kan säga om en sak och intet målar kanske bättre hennes sällsynt ärliga och helgjutna personlighet, en stark och fullödig karaktär, som hela sitt lif igenom likt en eld, en klar och hög låga flammat kring en enda idé — sin konsts fulländning.

Att tala om denna idé är att tala om henne själf och tvärtom, liksom att tala om hennes skola är det — jag finner också att jag mest talat om den, och det fastän mycket kunde vara att säga om henne själf — bland annat om hennes sällsynta förmåga att i recitation lefvandegöra skaldernas tankar så fulländadt som vore det de själfva, som talade ur sitt innersta hjärtas djup.

Annandag pingst hade fröken Svensson sin hvarje vår återkommande elevuppvisning — denna gång på Djurgårdsteatern — hvarvid framfördes Strindbergs "Den Fredlöse" samt två pjäser af en debuterande ung författarinna fröken *Signe Lagerlöw*, som med dem visar ett godt dramatiskt gry och särskildt med den första af dem "Offret" dokumenterar sig som en förmåga med hvilken man kanske snart får räkna. Spelet var på de flesta händer godt — särskildt må framhållas herrar *Berndtson* och *Fernquist* samt fröknarna *Kronlund*, *Broberg* och *Sigrid Jonsson* för ett godt och naturligt spel.

A. L. E—M.

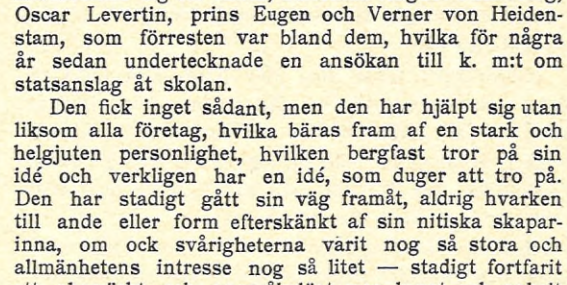

FRÅN SCENEN OCH ESTRÄDEN

Farande studenter,

med andra ord *Lunds studentsångförening*, som nu är ute på sin sedvanliga sångarfärd, lät i måndags höra sina friska röster under kupolen i Östermalms kyrka. Templet var naturligtvis proppfullt af åhörare och förtjusningen odelad inför denna mjuka, välklingande sång af fylliga basar och nordiskt ljusa tenorer, hvaraf lundensarne äro i lycklig besittning.

Programmet upptog dels några af de gamla traditionsomskimrade körerna såsom Otto Lindblads "Naturen och hjärtat" och Wennerbergs "Hör oss, Svea" — i parentes: hvarför ha svenskarne inte nog adel i sinnet att åhöra denna gripande nationalhymn stående? — dels moderna verk af Berg, Peterson-Berger, A. Körling m. fl. Som solist medverkade hr Forsell, och hans föredrag af Griegs "Den store hvide Flok" samt Kjerulfs "Hytten er lukket" utgjorde naturligtvis glanspunkter på programmet.

ARIEL.

Wettergren's
KAPPOR & KOSTYMER

BÄSTA SNITT
OMSORGSFULLASTE ARBETE
PRIMA TILLBEHÖR
STILFULLA MODELLER

Patent. **Hafregryn** och **Hafremjöl**

Gyllenhamar

Känner ni trötthet, behöfver ni krafter, ät hvarje frukost GYLLENHAMMARS pat. Hafregryn och Hafremjöl — trötthet försvinner. Tillverkas under läkares kontroll.

KÖKSALMANACK

Redigerad af
ELISABETH ÖSTMAN.
Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR
VECKAN 18—24 JUNI 1911.

SÖNDAG. Frukost: Smörgåsbord; strömmingsrulader med brynt potatis; omelett med champinjonstufning; kaffe eller te med gifflar. Middag: Gratinerad fisksnäcka; slottstek med grönsalad och potatis; Bavarois med makroner.

MANDAG. Frukost: Smörgåsbord; uppvärmd stek (rester från söndag) med makaroner och ansjovis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Bräckt skinka med potatismos; rabarberkräm med mjölk.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; patentbiff med potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: God buljong utan kött med rostadt bröd; stufvade abborrar med potatis.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgröt med mjölk; strömmingslåda med stekt potatis; ägg; kaffe eller te. Middag: Hönskroketter med champinjonsås; krusbärskompott med vispad grädde och mörkransar.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med förlorade ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; ugnspannkaka med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; sillpölsa; ägg; mjölk; kaffe eller te. Middag: Persiljefylld kalfbringa med grönsalad och legymer; citronpudding med kakor.

LÖRDAG (Midsommardagen). Frukost: Smörgåsbord; chateaubriand med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Graflax med spenat; pragerskinka med gröna bönor och stufvade murklor; kaffeglass med mandeläss.

RECEPT:

Strömmingsrulader (f. 6 pers.). 24 strömmingar, 1 msk. salt, 1/2 tsk. socker, 1 kkp ättika, 1 kkp. vatten, 5 kryddpepparkorn, 5 hvitpepparkorn, 1 lagerblad, 1 tsk. socker, 4 dillstjälkar.

Till geléet: Spadet i hvilket strömmingarna kokt, 3 blad gelatin, 1 msk. hett vatten, 1 ägghvita, dill (till garnering).

Beredning: Strömmingarna rensas, ryggbenet urtages, den mörka hinnan skrapas bort, hvarefter de sköljas väl, inklappas i en fiskhandduk och ingnidas med salt och socker. Ättikan, vattnet och de öfriga kryddorna få ett uppkok. Strömmingarna hoprullas hårdt och läggas tätt intill hvarandra i en kastrull med dillstjälkarna mellan hvarje hvarf och lagen påhälles, hvarefter strömmingarna få koka sakta omkr. 1/2 tim. De upptagas då försiktigt och läggas i en vattensköljd aladåbform med vackra dillstjälkar i botten och kring kanterna. Ägghvitan slås till lätt skum och medvispas i spadet tillika med det sköljda och i 1 msk. hett vatten upplösta gelatinet. Spadet får ett godt uppkok, får stå med lock i 10 min., silas genom servett och slås öfver strömmingarna. Formen ställes på kallt ställe. Uppstjälpes när geléet är stelt och serveras på smörgåsbordet eller som frukosträtt.

Gratinerad fisksnäcka (f. 6 pers.). Rester af kokt fisk, omkr. 3 dcl., 1 burk hummer (1/4 lit.), 6—8 champinjoner, 2 msk. smör (40 gr.), 4 msk. mjöl (40 gr.), 1/2 l. kokande mjölk, salt, hvitpeppar.

Till snäckorna: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Fisken befrias från alla ben och skäres i fina tärningar. Hummern skäres i små bitar och champinjonerna i tunna skifvor. Svampen fräses i smöret, tills det är klart, då klämmes den upp ur smöret med en sked. Mjölet fräses med smöret, 2 min., mjölken tillsättes och såsen får koka 5 min. samt afsmakas med kryddorna. Sex stycken snäckor smörjas väl med smör, hvarpå fisk, hummer och svamp iläggas. Såsen hälles öfver innehållet i snäckorna, beströs med stötta skorpor och litet skiradt smör hälles öfver. Stufningen gratineras och serveras som frukost- eller mellanrätt.

Bavarois (f. 6 pers.). 10 blad gelatin, 6 ctl. vatten, 250 gr. strösocker, 1/2 lit. jordgubbssaft, 4 dcl. tjock grädde.

Beredning: Gelatinet spolas med kallt vatten och upplöses i 6 ctl. kokande vatten tillika med sockret, hvarefter jordgubbssaften tillsättes. Då blandningen är fullkomligt kall och börjar stelna, nedröres den till hårdt skum slagna grädden. En vacker bleckform sköljes med kallt vatten och beströs med strösocker, massan hälles i och formen ställes på is eller på kallt ställe 4—5 tim.

När puddingen skall stjälpas upp hålles formen omkr. 1/2 min. i varmt vatten.

Den serveras med makroner.

Anm. I stället för jordgubbssaft kan hallon-, krusbärs- eller körsbärssaft användas.

Patentbiff (f. 6 pers.). 3/4 kg. oxhare eller innanlår, 3 hg. mager, rökt skinka, 6 à 8 ägg, 1/2 msk. salt, 1/2 tsk. hvitpeppar.

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 2 à 3 dcl. kokande buljong eller vatten, 1/2 msk. (10 gr.) smör till äggen.

Beredning: Köttet tvättas med en duk, urvriden i hett vatten, och skäres tvärs öfver muskeltrådarna i omkr. 1 1/2 cm. tjocka skifvor, hvilka bultas på båda sidor, peppras och saltas. Af den rökta skinkan skäras tunna skifvor. En tackjärnspanna upphettas långsamt, smöret brynes däri och biffarna iläggas att steka omkr. 1 min. på hvarje sida, hvarefter de uppläggas på varmt serveringsfat. Pannan urvispas med den kokande buljongen och såsen hälles öfver biffarna. Pannan upphettas ånyo och skinkskifvorna bräckas, en skifva läges på hvarje biff. Under tiden stekas äggen i en plättpanna och på hvarje biff lägges ett ägg.

God buljong utan kött (f. 6 pers.). 1 liten morot, 1 liten palsternacka, 1 liten purjolök, 1/4 rotselleri, 1 3/4 lit. vatten, 1 msk. smör (20 gr.), 10 gr. salt, 4 hvitpepparkorn, 2—3 tsk. (16—24 gr.) fast köttextrakt.

Beredning: Rötterna ansas på vanligt sätt, skäras i bitar och påsättas i det kalla vattnet tillika med smöret och kryddorna. Rotsakerna få därefter koka, med tätt slutet lock, omkr. 2 tim. eller tills de äro fullkomligt mjuka. De tagas då upp med hålslef och köttextraktet, upplöst i 1/2 kkp. hett vatten, tillsättes i spadet. Buljongen får därefter koka omkr. 1/2 tim. eller tills den utgör 1 1/2 lit. Den afsmakas, silas genom i hett vatten urvriden silduk och användes som klar eller afredd buljong. — Till alla recept där efterbuljong förekommer, kan denna buljong särskildt med fördel användas.

Hönskroketter (f. 6 pers.). En höna (eller rester af kokt höns), 1/2 citron, 1 lit. vatten, 1/2 msk. salt, 1 lagerblad, 2 nejlikor, 1 kkp. risgryn, 1 1/2 lit. vatten, 1 msk. salt.

Stufning: 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl, 4 kkp. hönsbuljong, 1 äggula, salt, hvitpeppar.

Till panering: 2 ägg, 2 kkp. stötta skorpor.

Till kokning: 1 hg flottyr.

Beredning: Hönan plockas och svedes med denaturerad sprit eller brännvin, vingar och ben afhuggas. Den skäres upp, tages ur, sköljes väl och får ligga i vatten omkr. 6 tim. Den tages upp och torkas med en köttlandduk, samt gnides in- och utvändigt med citronen. Hönan påsättes i det kokande vattnet, som skummas väl, när det kokar upp, hvarefter kryddorna tillsättas. Då köttet är mört efter 1—2 tim. tages det upp och skäres i fina tärningar. Skrofvet nedlägges åter i buljongen och får koka, tills den kännes riktigt kraftig i smaken, hvarefter den silas och skummas. Risgrynen sköljas i varmt vatten, påsättas i kokande, saltadt vatten och få koka, tills de äro mjuka, men ej falla sönder, då de upphällas i durkslag och få afrinna. Till stufningen fräsas smör och mjöl, buljongen påspädes och såsen får koka 10 min. hvarefter den afsmakas, då köttet och de talla risgrynen iröras. Sedan stufningen kallnat formas däraf små aflånga kroketter, hvilka rullas i de stötta skorporna, doppas i de uppvispade äggen och rullas åter i stötta skorpor, hvarefter de få stå och stelna 1 tim. Flottyren upphettas och när en tunn blå rök stiger upp från ytan, nedläggas kroketterna, och få koka gulbruna, då de uppläggas på gråpapper att afrinna. De garneras med persilja, kokt i flottyr. Serveras med champinjonsås.

Persiljefylld kalfbringa (f. 6—8 pers.). 2 kg. gödkalfbringa, 3 stora knippor persilja, 1/2 msk. salt (8 gr.), 1/2 tsk. hvitpeppar, 3 1/2 msk. smör (70 gr.).

Till stekning: 3 msk. smör (60 gr.), 3/4 lit. buljong.

Beredning: Främre delen af bringan eller det s. k. bröstet användes och får ej knäckas. Bringan benas ur försiktigt och på benen kokas buljong att späda steken med.

Köttet tvättas med en duk, urvriden i hett vatten och ingnides med kryddorna. Persiljan sköljes, inklappas i en duk, rensas och hackas groft samt inarbetas i smöret. Persiljesmöret utbredes på innersidan af bringan, som därefter rullas ihop och sys igen väl, hvarefter den brynes i smöret, beströs med resten af kryddorna och får steka i gryta eller ugn omkr. 3 tim. Under stekningen öfveröses köttet hvar 10:de minut och spädes med den kokande buljongen. När steken är mör, borttagas alla trådar, hvarefter den skäres i jämna skifvor, hvilka sammanläggas, så att steken ser hel ut. Den lägges upp på varmt fat, garneras med salad eller persilja, serveras med grönsaker eller kokt potatis samt salader och afredd sås, tillsatt med grädde. Om så önskas, kan köttet spädas med en del grädde och en del buljong.

Kaffeglass (f. 6 pers.). 75 gr. kaffebönor, 4 dcl. tunn grädde, 6 äggulor, 1 hg. strösocker, 3 dcl. tjock grädde.

Beredning: Kaffet rostas, och medan det ännu är varmt, hälles den uppkokta tunna grädden öfver kaffebönorna, hvarefter det får stå, väl öfvertäckt, på varmt ställe. Äggulorna röras med sockret 1/2 tim. Grädden silas ifrån kaffet och de rörda äggulorna tillsättas under stark vispning. Krämen får därefter sjuda öfver elden, tills den är tjock. Vispningen fortsättes, tills krämen är kall, då den till hårdt skum slagna grädden nedröres och krämen hälles i glassmaskin samt vrides omkr. 15 min. Den nedpackas i glassformar och fryses 1—2 tim.

När glassen skall stjälpas upp, omviras formen med en handduk doppad i hett vatten.

Herrar Annonsörer

torde beakta, att de genom "IDUN" träffa den stora burgna och köpstarka publiken öfver hela landet och främst de vid alla uppköp allenarådande **husmödrarna.** Att Idun står oberörd af konkurrensen mellan öfriga illustrerade veckotidningar ha vi nu fått ett nytt bevis på i den betydande ökning vår upplaga i år erhållit.

Offerter lämnas och förfrågningar besvaras omgående af
IDUNS ANNONSKONTOR.

VECKANS PRISTÄFLING.

PRISTÄFLING N:R 24.
HUR MAN GÖR VERS.

I dessa mycket poetiska tider kan det ju ha sitt intresse att veta, att poesien äfven döljer sig i några sammanställda namn, om man har ett nog skarpt öga att upptäcka den.

Är magen i oordning använd då Vasens (f. d. Nordstjernans) Laxérmarmelad. Behagligt och effektivt afföringsmedel. Pris 1 kr. per ask. Finnes på alla apotek.

Kr. 4.40 för kjolkupong om 1 1/2 m. 1.30 mtr. bredd, blå helylle Cheviot med 1 m. Silkesfinichsammet till garnering. Dito extra 1:ma Chev. 5.90. Till så enastående pris säljas dessa m. som reklam för vår firma. Exp. mot efterkraf, öppet köp. **Norrköpings Klädeslager, Jakobsgatan 28, Sthlm.** Extra rabatt om denna tidning åberopas.

BJÖRKBOMS MALTEXTRAKT

välsmakande och hållbart, analyseradt af herrar prof. A. Almén och grefve Carl Th. Mörner, hvilka beteckna detsamma såsom ett i alla afseenden förstklassigt fabrikat.

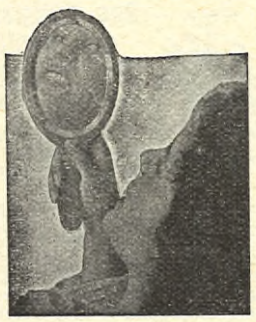

Iakttag själf den förskönande inverkan som
Oxygenol-Tandpulver
utöfvar på Edra tänder vid flitigt begagnande. Dess verksamma beståndsdelar stärka tänderna och gör dem hvita på grund af sin blekande förmåga. Uppfriskar tandköttet.

Pannkakor,
Plättar och Kött-Bullar
bli porösa och läckra om vid tillagningen litet af
Lagermans Bakpulver
Tomten
tillsättes. **Se bruksanvisningen.**

KÖP Schweizer **Foulard-Siden!**

Begär prof på våra **nyheter** för **våren** och **sommaren** till **klädningar** och **blusar: Foulards, Voile, Crêpe de Chine, Chinés cachemire, Eolienne, Mousseline** 120 cm. bredt, från 95 öre metern, i svart, hvitt, enfärgadt och kulört, äfvensom **broderade blusar** och **klädningar** i **batist, ylle, lärft** och **siden.**

Vi sälja endast garanteradt solida sidentyger **direkt** till **privatpersoner, porto-** och **tullfritt** till bostaden.

Schweizer & C:o, Luzern S 4 (Schweiz)
Sidentygs-Export — Kungl. Hoflev.

Här äro 17 namn:

Anders, Arvid, Emil, Enar, Enoch, Ester, Faraday, Felisita, Hemming, Ivar, Malena, Peter, Rigmor, Skoglar, Spinoza, Teresita, Verner.

Om man ur hvart och ett af ofvanstående 17 egennamn uttager en viss stafvelse och sedan rätt ordnar alla dessa 17 stycken, uppkomma 2 rader ur ett poem af E. G. Geijer. Hur lyda dessa rader?

Lösning insändes undertecknad med namn och adress till Red. af Idun senast den 2 juli 1911. Å kuvertet bör angifvas pristäfling n:r 24.

De två första rätta lösningar, som vid den därefter verkställda granskningen påträffas, erhålla följande pris: 1:a pris: en försilfrad brosch eller också böcker — fritt val — till ett värde af 10 kronor. 2:dra pris: böcker till ett belopp af 5 kronor.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 20.

RYKTBARA ORD.

1. England väntar... Lord Nelson. 2. Konungen är... Fredrik II af Preussen. 3. Viljen I följa... Gustaf III. 4. Statens välfärd... Adolf Fredrik af Sverige. 5. Icke genom tal... Furst Bismarck. 6. Efter oss syndafloden... Ludvig XV af Frankrike. 7. Mina örnar... Napoleon I. 8. Kärran går väl... Jonas Alströmer. 9. Må tsaren trotsa... Karl XII. 10. Hon är dock... Axel Oxenstierna.

Vid den företagna granskningen af de insända lösningarna ha de två först påträffade rätta lösningarna lämnats af följande personer, hvilka alltså erhålla de utfästa prisen: Första priset: Fr. Stina Nilsson, Gårdsby Säteri, Norrgårda. Andra priset: Fr. Ida Börjeson, Borås.

TIDSFÖRDRIF.

CHARAD.

Mitt första rätt ofta är utsatt för drag.
Mitt andra och tredje tillsammanlagdt nämna
Rätt viktig person som gör udda till jämna.
Mitt fjärde att vara, ger alltid behag.
Mitt hela ett tidsenligt arbete gör,
Men låter sig också betala därför.

H. E.

ARITMOGRYF.

1	×	13	11	15	12
2	2	×	5	5	6
3	12	4	×	13	15
4	8	4	12	×	21
5	17	18	4	4	×
6	2	13	1	13	×
7	3	11	22	×	12
8	19	11	×	5	5
9	1	×	13	27	12
10	×	18	6	9	12
11	1	×	21	6	9
12	22	11	×	1	15
13	1	27	12	×	6
14	19	11	3	21	×
15	6	7	7	8	×
16	5	14	11	×	15
17	6	1	×	6	11
18	4	×	7	27	12
19	×	12	4	7	25

1) Ett handarbete, 2) användes vid fågelskytte, 3) mansnamn, 4) en ö under ryskt välde, 5) en del af en blomma, 6) en del af en forntida rustning, 7) får man vid anhörigas frånfälle, 8) straffas af lagen, 9) namn på en viss båttyp, 10) ett rofdjur, 11) något man får taga dit man kommer, 12) är man då man icke är sjuk, 13) hvad hvarje dödgräfvare måste ha, 14) något man spelar, 15) ett vattendrag i Sverige, 16) en saltvattensfisk, 17) ett kvinnonamn, 18) en ljusspriderska, 19) en stad i Sverige.

De med kors betecknade rutorna bilda namnet på en nu lefvande skriftställare.

H. H.

GÅTA.

Nämn det djur som i sitt eget namn innesluter namnet på en bevingad varelse och dessutom namnen på flera andra djur, både stora och små?

Under våren och försommaren,

då huden är särskildt ömtålig, bör man vara ytterst försiktig vid valet af tvål, och alltid tillse att erhålla en verkligt god sådan, som konserverar huden och bibehåller den mjuk och smidig.

Hylins öfverfettade Barntvål

framställd enligt föreskrift af den berömde hudspecialisten D:r P. G. Unna och tillverkad af de renaste och mest utsökta råmateriel rekommenderas särskildt för barn och åt personer med ömtålig hy.

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 23.

KEDJEGATAN: Tagelmadrass: tag, Tage, Elma, mod, Madras, ras, as, ass.

REBUSEN: Många små besatta påhitt.

CHARADEN: Pors-lins-vas.

TILLÄGGSUPPGIFTEN: Il, pil, slip, lapis, spilta, pastilj.

MIDSOMMARBRASAN.

Af E. L—t.

(Forts.)

»Så detta är Åkes bror,» började hon. »Ni tycker allt bra mycket om Åke.» Han såg förvånad på henne. »Ja, naturligtvis, men hur så?» — »Därför att ni vill ta' mig hit.» Ett svagt leende skymtade innanför det ljusa skägget. — »Skulle det vara ett så svårt straff då?» — »Ja, det kan nog hända, för jag är så underlig.» Hon såg ett ögonblick på honom, och han tyckte, det sköt upp en klar låga under kolen. Han kom sig inte för att svara henne utan satt bara och stirrade på tömmarna. — »Hörde inte Nils?» frågade hon litet otålig. »Jo, jo visst. På hvad sätt är då Gerd underlig?» »Jag vet inte. Det är inte jag, som hittat på det.» — »Säger Åke det kanske?» — »Nej, han säger ingenting sådant, han säger bara, att han älskar mig.» — Hon satt tyst en stund och såg rakt framför sig. Så vände hon sig åter blixtsnabbt mot honom och frågade: »Det är härligt att älska, inte sant?» — Han blef röd och rörde lätt vid en af hästarna med piskan. Hon väntade en stund förgäfves på svar. Så for hon ut otåligt: »Eller är det kanske inte härligt?» — »Hvad vet jag,» svarade han lakoniskt. »Vet?» Hon spärrade upp ögonen. »Ni är ju gift!» — »Ja visst. — Där ha' vi Kjellbergs gård,» bröt han af och pekade framåt med piskan.

Kerstin stod på trappan och tog emot. Hon var röd af förlägenhet, men bemödade sig att se glad och vänlig ut. Gerd slog utan krus armarna om henne och kysste henne. »Åke har sagt, att vi ska' bli goda vänner,» sade hon förklarande.

De kommo in i hvardagsrummet. Där var fint och nyputsadt. Kaffebordet var dukadt med bländande hvit duk.

»Här är trefligt,» sade Gerd, »men här fattas något.» — »Hvad då?» undrade Kerstin.

»Eld, eld!» sade Gerd och sträckte längtande ut de smala, hvita händerna mot spiselns tomma, gapande hål.

*

Den hvita klädningen släpade efter Gerd i det fuktiga gräset. — Nils gick bredvid henne och såg hur det hvita tyget mjuknade till af fuktigheten. Han skulle blifvit i misshumör om han sett Kerstin fara så illa med en af sina klädningar. Men Gerd! Ja det var en helt annan sak. Det var så naturligt, tyckte han, att hon inte fäste sig vid sådana där saker.

Gerd var alltid klädd i hvitt sedan den dagen, då hon kom.

Nils gick ett halft steg bakom Gerd, och hans blick tycktes magnetiserad af den hvita kjolen, som ringlade sig efter henne. Det fuktiga på kjolkanten steg högre och högre upp.

Gerd gick utan hatt. De svarta flätorna blänkte. Där satt en hvit syren instucken bland dem. Den var så hvit, tyckte Nils, så bländande hvit.

Gerd vände sig hastigt om. »Hvad ser Nils på?» — »På syrenen. När jag ser Gerd, tänker jag alltid på en hvit syrén.» — »Så underligt.»

De gingo tysta en stund. Så fortfor hon: »När jag kom in på Kjellberga gård, frös det till i mig. Det var den tomma spiseln. Jag fryser alltid, då jag ser en tom spis gapa emot mig. Jag frös hela tiden, fastän solen sken, och fastän Kerstin gaf mig varmt kaffe. Så kom jag upp på mitt rum. Också där en sådan spis, och jag blef så hjärterädd för den isande kyla, som skulle slå emot mig ifrån det gapande spiselhålet. Då — o, om Nils kunde ana, hur glad jag blef — lyste det emot mig ett helt fång af hvita, hvita syrener. Vet Nils, jag blef så glad, att jag föll på knä vid blommorna och borrade mitt ansikte in bland dem och kysste dem.»

Nils gick och lyssnade med ett leende i ögonen.

»O, Nils, om jag ändå visste, hvem som satt in de blommorna, hvem som satt dem just där.»

»Det hade jag gjort.»

Hon stannade och vände ett af glädje rodnande ansikte mot honom. »O, tack, tack Nils.»

Hon sträckte sin arm efter hans hufvud, och han lutade ned det, så att hon nådde det.

»Tack, tack, Nils!» hviskade hon igen och tryckte sin brännande kind mot hans. Så släppte hon honom hastigt och blef blek igen, blek som syrenen i hennes hår.

Men Nils var brännande röd af en glädje, som han inte förstod.

*

(Forts.)

Endast 45 öre!!

kosfar ett kg. paket

AXA Hafregryn Hafremjöl

Hvarför då betala 55 öre pr kg. för de äldre fabrikaten, hvars höga pris ej alls motsvarar dess värde och endast betalas af gammal vana samt af dem, som ännu icke fått kunskap om, att det till kvalitet så öfverlägsna AXA säljes 10 öre billigare.

Profva AXA och Ni skall finna att det öfverträffar alla andra dyrare fabrikat. Orsaken därtill är att den allra bästa och mest välbärgade hafre användes, samt att prepareringen sker på Skandinaviens allra nyaste hafregrynskvarn, försedd med de modernaste maskiner.

BREFLÅDA

REDAKTIONENS BREFLÅDA:

Yellow Capstan. Kanske, om vi vid tillfälle kunna bereda plats.

Anna Mattsson-Nordqvist. Kan ej användas.

Nitouche. Krior.

N—i. Passar oss icke.

Fredrique. Ett så nött motiv kräfver mera ursprunglighet i behandlingen för att bli njutbart.

Enoch. Säger i sin litterära obetydlighet ingenting om eder förmåga.

I. B. Dikten är ju rätt passabel, men vi ha ej plats för den.

R. Se ofvan!

Svenor. Ett ynkligt klåperi.

Maria. Hur vill ni att man skall kunna formulera en kritik inför sådant som är under all kritik?

Gunn. Ni har velat något vackert, men ni har ej kunnat ge det form.

Erna. Håller ej måttet.

Ada. Nej.

Begär COLMAN'S BLÅELSE

Hofleverantörer.

I tärningar och påsar.

Gör linnet hvitt som snö.

J. & J. COLMAN, Ltd., LONDON, ENGLAND.

Sydsvenska Kredit Aktiebolagets

ställning den 31 maj 1911.

Tillgångar:		*Skulder:*	
Kassabehållning	1,370,757: 81	Aktiekapital	15,000,000: —
Obligationer	6,799,232: 50	Reservfond	4,400,000: —
Fastigheter & inventarier	4,662,820: 85	Dispositionsfonder	200,000: —
Reverser med hypotek af diverse	46,038,138: 80	Pensionsfond	116,105: 28
Växlar	29,275,897: 14	Depositions-, Kapital- och Sparkasseräkningar	71,461,374: 38
Kreditiv- o. Kontokurant-räkningar	16,662,910: 16	Upp- & Afskrifnings- och Kontokuranträkningar	9,623,251: 83
Hos inhemska banker	496,702: 16	Postremissväxelräkning	1,023,539: 16
» utländska banker	741,920: 34	Till inhemska banker	1,104,082: 69
Å andra räkningar	2,292,213: 89	» utländska banker	3,036,170: 28
		Å andra räkningar	2,376,070: 03
Kronor	108,340,593: 65	Kronor	108,340,593: 65

Till salu.

En förstklassig villa vid större järnvägsstation i mellersta Sverige, med högt och friskt läge, utsikt öfver sjö, innehållande 8 rum, kök, 2 hallar, öppen loggia, blomrum, badrum, w. c., elektr. ljus, centraluppvärmning, vattenledning, källarvåning af beton inh. 2 källare, brygghus m. klappbassäng, eldrum, vedbod. Tomtareal c:a 5,400 kv.-m.

Säljes till följd af affl yttning från orten på mycket fördelaktiga villkor. Svar till »J. J.», Iduns exp. f. v. b.

Prenumerera på Idun!

Jacobsons Affär,

Firman etabl. 1832 — Allm. Tel. * 6 94

24 B Grefturegatan 24 B,
— huset vid Tattersall —
HANDARBETEN, TAPISSERI, Dam- och Present-artiklar. Ritning, Pikering, Montering.
Välkända, billiga priser.

Den praktiska husmodern ombesörjer själf reparationer och förtenningar medels den självärmande lödapparaten "O. S." Prospekt och prisuppgift. Tillskrif **Agentur- o. Importaffären, Örebro.**

Finnes någon hjärtegod Herre eller Dam, som vill hjälpa en ung flicka samt hennes sjukliga moder? Frågar en "bekymrad flicka". Eksjö, p. r.

Den billigaste och bästa

inkoknings- (Konserverings-)Apparaten.
Husmoderns glädje N:o 2.
Tusentals i bruk.
Pris: Kittel med insats och termometer **Kr. 9: —.**

Burkar rymd	1/2 lit.	57 öre	med lock och gummiring.
» »	3/4 »	62 »	
» »	1 »	67 »	
» »	1 1/2 »	77 »	

Fullständig prisk. jämte kok-bok gratis och franko på begäran.
Ferd. Lundquist & C:o, Göteborg.
Kungl. Hofleverantör.

Dala-National-Magasinet,

25 Birger Jarlsgatan 25.

Inneh.: Fru Anna Lönnberg fr. Rättvik, förfärdigar alla slags nationaldräkter såsom **Daldräkter,** Makes Dalecarlian Dresses. **Rättviksdräkter.** ***Försäljer:*** **Konstväfnader,** passande till möbeltyg, väggbonader, **Solhattar** i allmogestil (till damer), **Konstsmiden, Smycken,** allt fullkomligt äkta. Lösa artiklar till alla slags dräkter finnas alltid på lager. ***Prisbelönt på Norrköpingsutställningen.*** Till landsorten mot efterkraf. A. T. 16830.

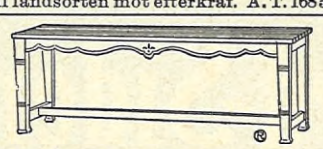

Vår **Trädgårds-** och **Verandabänk** 135 cm. lång, hvitmålad, solid, lätt, prydlig o. bekväm, sändes så långt förrådet räcker till **Kr. 8.25 st. fraktfritt.** Beställ en på prof o. Ni blir säkert belåten. **Rönneådalens Slöjdindustri,** ***Stockamöllan.*** Tel. 5.

Broderade Klädningar

med äkta Schweizer-Broderi.

Broderade klädningar i Batist, Voile, Linne, Shantung, Pongée, Tyll, Chiffon, Crêpe de Chine fr. **Kr. 12: 50.**

Broderade blusar i Batist, Nansouc, Linne, Ylle, Chachemire, Japonais, Crêpe de Chine fr. **Kr. 6: —.**

Tull- och portofritt till Eder bostad.
Begär prof och modebilder.

Schweizer & Co., Luzern A 10 (Schweiz),

Broderi- och Sidentygs-Export.

Kvinnor i det sociala arbetet.

Centralförbundets för Socialt Arbete Utbildningskurs

för praktiskt socialt arbete, exempelvis **bostadsinspektion, fosterbarnsinspektion** eller annat **barnavårdsarbete,** vice värdskap i arbetarebostadshus m. m. börjar nytt arbetsår 1 okt.—1 juli. **Praktisk och teoretisk socialhygienisk utbildning,** ettårig kurs. Pris 250 kr. Prospekt rekvireras hos C. S. A:s byrå, Lästmakareg. 6, Stockholm.

Under

Juni, Juli och Augusti

är

Iduns Expedition

öppen

Lördagar kl. 9—3 Öfriga hvardagar kl. 9—4.

ANNONSER skola vara inlämnade till Expeditionen senast fredag för att kunna införas i följande veckas nummer.

LEDIGA PLATSER

I ett godt, stilla hem, beläget i vacker trakt af Skåne finnes plats för en bättre flicka, omkring 25 år, frisk, van vid arbete och villig att sköta en jungfrus åligganden i ett 4 personers hushåll. Ett godt bemötande utlofvas. Kommer att betraktas som medlem af familjen. Lön 200 kr. pr år. Svar med foto. jämte öfriga upplysningar till »Godt hem i Skåne», Höör p. r.

EN undervisningsvan lärarinna önskas till hösten för 3 barn om 9, 11 och 14 år. Svar med första. Foto. önskas. Sorsele prästgård, Sorsele.

BARNFRÖKEN erhåller plats den 15 juni för 2 barn, 5 och 1½ år. Kunnighet i sömnad och spelning. Svar till »Barnkär», Sköllersta p. r.

PLATS finnes för enkel flicka, villig svara för matl. och bakn. i litet landthushåll. Jungfru finnes. Svar med betyg och lönepret. till »Landthushåll», Gotlands Hesselby.

ETT flertal goda lärarinneplatser såväl vid skolor som i ansedda privata hem att söka gen. Norra Inack:Byrån, Malmskillnadsg. 27, Sthlm.

FRUNTIMMER, som ensam vill sköta hushåll för 2 resp. herrar, får genast plats. Svar till »Landtegendom», Iduns exp., Sthlm.

KOKERSKA eller jungfru, duglig i matlagning, får 1 juli plats i Hakorps prästg. invid Huskvarna stad. Adr. fru M. Sandström, Huskvarna.

ENKEL, bildad flicka, helst landtbrukaredotter, kunnig i enkel matlagning och husliga sysslor, barnkär, arbetsam och som med omtanke vill sköta sina åligganden får plats 1 juli i hem nära stad. Svar till »Ordning—flit», Helsingborg p. r.

VID bruk i Västmanland får undervisningsvan musikalisk lärarinna plats för läsåret, eleverna en gosse 10 år, tvänne flickor 9 år. Goda lönevillkor. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

Å egendom i Nerike, får för läsåret musikalisk seminariebildad lärarinna god plats; bör ha genomgått högre tvåårigt seminarium, undervisningsvan. Elever en flicka 11 år, en gosse 10 år. Lönevillkor 500 à 400 kr. för läsår, beroende på kompetens. Vid. Nya Inack.-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Sthlm.

EN sympatisk, treflig flicka, helst religiös, kunnig i lättare husliga sysslor och sömnad villig att när tiden tillåter hjälpa till i affär kan få plats hos ensamt fruntimmer. Svar till »Sybehörsaffär 1911», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

PLATS ledig 1 sept. för elev å privat Spädbarnskrubba. Artillerig. 3, 5 tr., Sthlm. Tel. Österm. 3800.

BARNFRÖKEN, enkel, snäll och pålitlig, helst äldre, van vid barn, äfven späda, erhåller till 1 juli plats i Ystad att sköta tre barn, det minsta tre månader. Lön 25 à 30 kr. i månaden. Ingen tvätt. Någon strykning. Person som förut innehaft plats äger företräde. Svar med uppgift om ålder och referenser sändas till »Barnfröken», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

ENKEL, bättre flicka, något kunnig i sömnad, bakning och enklare matlagning, erhåller genast plats i godt hem på landet mot fritt vivre. Naturskön trakt vid Göta kanal. Musikalisk flicka har företräde. Svar med fotografi till Fru Ida Nordström, Norrqvarn, Lyrestad.

Lediga platser.

Vid Stockholms Stads Nya Sinnessjukhus kungöres härmed ett antal öfverskötterskeplatser till ansökan lediga. Sökanden skall vara examinerad sjuksköterska samt ha genomgått kurs i sinnessjukvård. Lön 500 kr. med fem ålderstillägg à 100 kr., att utgå med tre års mellanrum samt allting fritt. Äfven öfversköterskeelever mottagas.

Ansökningar åtföljda af läkarebetyg, frejdebetyg samt tjänstgöringsbetyg insändas till öfverläkaren, Långbro Sjukhus, Elfsjö. Närmare upplysningar meddelas af föreståndarinnan, kvinnopaviljongen.

Husfru

af god familj med god uppfostran mellan 35—40 år sökes för ett godt hem af änkling med 3:ne barn i ålder 17—12 år. Två tjänare finnas. Sökanden bör vara fullt hemmastadd i konsten att på egen hand sköta ett hem, vara vid god hälsa med godt och jämnt lynne, ordningsfull, proper, barnkär och något musikalisk samt verkligen besitta förmåga och intresse att göra ett hem angenämt. Tillträde framåt sommaren. Ref. och foto. jämte löneanspr. till »Husfru 1911/3», Iduns exp. f. v. b.

Barnfröken.

Flicka från godt hem med goda rek. och insikter i barnavård erhåller plats som sköterska för ett 8 månaders barn samt tillsyn öfver 3 äldre barn. Svar till »Barnavård», Visby p. r

Hushållerska.

Medelålders landtbrukare söker en frisk, huslig, arbetsam och ordentlig flicka eller änka, kunnig i alla göro- som förekommer i ett mindre landthushåll. Svar med alla nödiga upplysningar emotses till »W.», Norrköping p. r.

Kvinnliga platssökande och lediga platser

såväl inom hemmen som öfverallt där kvinnlig arbetskraft kommer till användning kungöras fördelaktigast genom annons i Idun, landets äldsta och största kvinnotidning, som läses i alla bildade svenska hem från Ystad till Haparanda. Annonser mottagas af de flesta annonsbyråar i riket eller insändas direkt till

Iduns Annonskontor,
Stockholm.

Examinerade
sjuksköterskor samt barnsköterskor antagas å Stockholms Sjuksköterskebyrå.

Vid Avesta Kommunala Mellanskola

äro för nästa läsår följande lärare—lärarinneofattningar lediga:

1) i matematik och naturlära för manlig (event. kvinnlig) lärare;

2) i modersmålet, geografi och historia (det senare event. utbytt emot annat läroämne) för en lärarinna;

3) i teckning tillika med timundervisning i något läroämne (helst naturlära eller språk), sammanlagdt c:a 14 tim. i veckan för en lärarinna.

Löner enligt lag.

Vederbörliga ansökningshandlingar, ställda till styrelsen, skola vara insända före den 20 juni d. å. till skolans föreståndare.

Avesta den 5 maj 1911.

Styrelsens sekreterare.

Skolköksläraringnebefattningen

vid Sunderby folkhögskola, Norrbotten, kungöres härmed till ansökan ledig, att tillträda nästinst. läsår. Lön: 700 kr. jämte fri möblerad, upplyst och uppvärmd bostad. Undervisningstid: 25 veckor. Ansökningar, ställda till skolans styrelse, skola vara insända senast den 25 juni. Närmare upplysningar lämnas af skolans föreståndare, direktör J. Hallbäck, adr. Södra Sunderbyn.

Hjälp-guvernant.

En bättre väluppfostrad flicka önskas som hjälp och guvernant i början af juli till 2 unga flickor i fin familj på egendom i mellersta Sverige. Sökande måste vara friska och starka, ej öfver 26 år samt kunna gifva lektioner i vanliga ämnen och helst hjälpa med musik. Dessutom vara villiga att utföra sömnad och vara behjälpliga vid lättare husliga sysslor. Svar sändes till »Hjälp — Guvernant» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Sthlm, f. v. b.

Förenade husmoders- och öfversköterskeplatsen

vid det nya tuberkulossjukhuset vid Västerås kungöres härmed ledig att tillträdas den 1 nästkommande juli. Lönen utgör 600 kr. pr år, hvarefter från och med den 1 nästkommande okt. kommer fri bostad och vivre.

Ansökningar, åtföljda af präst- och läkarebetyg som styrkt meritförteckning insändes före den 20 innev. juni till direktionens ordf. borgmästare John Karlsson.

Västerås den 2 juni 1911.

Direktionen.

Länssjuksköterskeplatsen

i Bergsjö i Gefleborgs län är ledig. Lön 600 kr. pr år jämte 50 öre om dagen och allt fritt vid vård af vanliga sjukdomsfall; vid epidemisjukvård däremot intet dagarvode. Fordringar: genomgången fullständig sjuksköterskekurs och vana vid epidemisjukvård. Ansökning, åtföljd af meritförteckning, frejd- och läkarebetyg insändes till förste provinsialläkaren A. J. Larson, Gefle.

Husföreståndarinna.

Bildad, god och snäll, helst musikalisk dam, kompetent att förestå mindre hushåll samt handleda 11 årig gosse, erhåller anställning, om rek. och foto. sändes under adress »Hem», Nerikes Allehandas kontor, Örebro.

PLATSSÖKANDE

GYMNASIST med rek. från klassföreståndare önskar under sommaren läsa med gosse i klass I—III. Svar till »N.», Väsby p. r.

INFORMATORSPLATS för sommaren sökes af nyblifven student, som har vana att undervisa gossar. Svar ombedes under adr. Halvar Högfors, Örbyhus.

UNDERVISNINGSVAN småskolelärarinna önskar under sommaren plats i familj att läsa med en à två barn. Är äfven villig deltaga i hushållsgöromål. Svar till »Undervisningsvan», Kårsta p. r.

FÖRLOFVAD folkskollärarinna, med studentexamen, önskar under 5 veckor, 17 juni—22 juli, komma i familj för att läsa med barn och deltaga i hushållet. Svar märkt »H. B.», Uppsala p. r.

I bättre, vänlig familj önskas som hjälp och sällskap plats mot endast fritt vivre. Villig deltaga i skrifgöromål. Svar till »Familjemedlem», Heden, Hednoret p. r.

EXAM. handarbetslärarinna önskar till höstterminen plats i skola. Svar tacksamt till »20 år», Iduns exp. f. v. b.

PLATS att som husföreståndarinna förestå brukshushåll eller bildad ungherres hem, sökes af därtill erfaren praktisk, medelålders bättre flicka. Svar till »Juni 1911», Älfsjö p. r.

UNDERSKÖTERSKA önskar plats såsom vikarie. Svar till »Kunnig och villig», Iduns exp. f. v. b.

TROENDE yngling, gymnasist, önskar plats att läsa med barn under sommarmånaderna mot fritt vivre. Goda referenser. Svar till »Pålitlig», Iduns exp. f. v. b.

HERRAR landtmätare. Ung flicka, som med bästa betyg genomgått fröken Kleins kartritningskurs, önskar anställning. Gärna tillfälligt arbete. Tacksam för svar märkt »Kartriterska N. N.», Iduns exp.

MUSIKLÄRARINNA önskar under juli vistas i bildadt hem, helst på landet. Fritt vivre mot ackompanjemang eller några timmars undervisning i piano. Svar till »Juli», Vexiö p. r.

NORRA Inack.-Byrån, Malmskilnadsg. 27, Sthlm, ansk. lärarinnor, värdinnor, sjuksköterskor, kontors-, affärs-; sällskaps-, hushålls-, barnfröknar.

HANDARBETSLÄRARINNA med utm. bet. och kunn. i kläd- och linnesöm sök. genast plats i skola eller hem. Svar märkt »Kunnig», Sv. Telegrambyråns Filial, Örebro.

UNDERVISNINGSVAN, musikalisk lärarinna söker plats för läsåret. Goda betyg. Svar »Gladlynt — Enkel», Sv. Telegrambyråns Annonsafd., Sthlm, f. v. b.

PLATS som informator under sommarmånaderna önskas af »Latinstudent 1911» under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

STUDENTSKA önskar till hösten plats i skola eller hem att undervisa föredesvis i språk. Idkat språkstudier i utlandet. Svar till »Fil. stud. 09», Falun.

TYSK, musikalisk fröken af fin familj, som vistats här i Sverige i 1½ år och som tagit examen i främmande språk, söker till den 1 okt. 1911 plats som guvernant i fin familj i Sverige, Ryssland, Norge eller England. Antager gärna plats som sällskapsdam hos resande damer. Svar tacksamt till »M. P.», Iduns exp., Stockholm.

UNG elementarbildad flicka önskar plats till hösten som sällskap och hjälp till dam el. familj att medföljа till utlandet. Svar till »Marianne», Iduns exp. f. v. b.

Kondition
sökes af teol. stud. Svar till »D. S.», Sv. Telegr. Annonsafd., Sthlm, f. v. b.

Informator.

Gymnasist önskar informatorsplats under sommaren mot fritt vivre och resa. Svar till »Gösta», Svenska Dagbladets Hufvudkontor.

Husföreståndarinneplats

å större herregård i Sverige önskas till 1 nov. af 25-årig svenska som genomgått hushållsskolan »Cordon Bleu» i Paris. Talar franska och något tyska samt kunnig i sömnad. Svar till »A. E.», Allée Des Genéts 3. Le Vesinet, France, S st. O.

INACKORDERING, lämplig för dem som hafva semester för längre eller kort. tid erbjudes å landet vid skog o. sjö. Enkelt, godt och hemtrefligt. Tillfälle till kallbad, rodd o. fiske o. s. v. Svar till »Sol o. luft», Undenäs.

ANGENÄM inackordering erhålles på Långbanshyttans pensionat i Värmland. Godt bord, ljusa rum, förtjusande natur, sjö, hög luft, björk- och barrskogar, bil- och cykelvägar. Piano. Riks i pensionatet, Filipstad 184, adr. Pensionatet, Långbanshyttan.

UNDER juli ell. aug. mån. önskar ung flicka inackordering i treflig familj, där ungdom finnes. Svar till »18 år», Allm. Tidn.kont., Gustaf Adolfs torg.

PÅ egendom i närheten af Ulricehamn emottages inack. af damer och herrar för längre eller kortare tid. Äfven emottages skolkamrater till en nioårig gosse att undervisas af seminarieb. lärarinna.

Tvärredslund, Tvärred.

TREFLIG inackordering i pensionat eller landtgård önskas under tiden 1—15 juli af två flickor. Svar till »19—21», Vexiö p. r.

INACKORDERING i vackert beläget hem på landet vid kusten i Norrland kan erhållas för längre eller kortare tid under sommarmånaderna. Svar till »Inackordering i Norrland», Iduns exp. f. v. b.

LONDON Alwyne College, Canonbury. Flickor och unga damer mottagas. God inack. Komf. hem. Utm. ref. Goda språklekt. Trädg. Tennis. 60 kr. pr månad.

FÖR ung flicka önskas inackordering i prästgård eller på större egendom för att lära hushåll. Svar till »18 år», Eskilstuna p. r.

HUSHÅLLSELEV. Ung dam önskar inackordering uti godt hem i Sthlms närhet för att lära enklare och finare matlagning, uppläggningar m. m. Svar snarast med prisuppgift till »Kerstin», Iduns exp.

BRÜSSEL, Evangelisches Töchterpensionat 1. Rang. Villa du Parc, Avenue Legrand 36, am Bois de la Cambre. Freigeleg. geräum. Haus mit schatt. Park u. Tennispl. Gründl. Erlerng. d. Franz. sowie d. Engl. u. Deutschen durch erstkl. Kräfte. Ausbild. in Musik, Malen, Zeichn. Tanz. Umgangsform. usw. Sorgf. individuelle Behandl. Geistes- u. Körperpfl. Prosp. mit photo. Ansicht. u. Empf. best. Kreise des In- u. Auslands durch die Vorsteherinnen A. & H. Scheidt.

Vid Bogsfen, Bettna,

finnes under sommaren god inackordering för två unga damer. Mycken ungdom. Godt bord. Bad. Härligt läge vid skog och sjö. Fru Ida Palmgren.

Vacker sommarbostad i Norrtelje för badgäster.

3 ljusa, soliga och väl möblerade rum med stor tambur finnes att hyra i närheten af societetshuset i Norrtelje för personer som äta ute. Rikstel. i tamburen. Vidare underr. pr Riks 134 Norrtelje eller genom Sjukgymnasten vid badanstalten, Fru Alma Rohjan, Schelegat. 4, 2 tr., Sthlm, mellan 1—3 hvarje dag.

Lekkamrat sökes!

I bildad godsägarefamilj önskas under sommaren eller längre tid en frisk och snäll 2- à 3-årig pys som sällskap åt egen 3-årig son. Bästa möjliga vård och uppfostran. Synnerligen frisk trakt. Billig inackordering. 1 tim. järnvägsresa fr. Stockholm. Svar till »Ensam pys» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

Inackordering

kan erhållas, äfven på kortare tid, ensamt eller deladt rum hos Fru Maria Plg-Gyllenbåga, Artillerigatan 24, 3 tr. Allm. Tel. 22 223.

Celle- Hannover. Töchterpens. M. Claudi — f. In. u. Ausländ. Gegr. 1886. Ausbild. in Wissensch., Sprach., Musik, Handarb. etc. Gute Ref. Gute Erfolge. Preis 1200 Mk. p. a., ohne Ex. Prosp. auf Wunsch.

Vårda hyn!

Svensk patenterad hudcrême Amoureuse.

Enda medel att få hvit, fräsch, elastisk hud. Borttager på några gånger näsrodnad, finnar, reformar, pormaskar, fräknar, rynkor, solbränna. Den rödaste hud blir hvit. Innehåller ingen för huden skadlig beståndsdel. Tillhandahålles för 3 och 5 kr. pr burk i parfym-, sjukvårds-, färg-, kemikalieaffärer o. boklådor. Partil. hos sjukgymnast Anna Willmark, Smålandsg. 38, Sthlm. Riks 123 10, Allm. 213 23. Sändes mot postförskott till landsorten.

Örebro Husmodersskola,

Vasatorget 1,

börjar sin 10:de kurs den 23 aug. 1911. Undervisning meddelas i allt som hör till hushållet, äfven sömnad och konservering. Prospekt genom Fru Alfh. Rystedt.

FILIP HOLMQVISTS BANKKURS
Handelsinstitut, Göteborg.
300—400 elever årl. 15—20 akademiskt och praktiskt bild. lärare. Begär vårt 40-sid. ill. program.
ÖRNÄMSTA SPRÅKINSTITUT.
Höstterm. börj. 18 aug., vårt. 16 jan.

Största valuta för sina utlägg erhåller den som köpa våra moderna ***stegar, strykbräden, ärmstrykbräden, tvättbräden, hushållsmanglar*** och ***fruktskåp.*** Infordra priser från
Rönneådalens Slöjdindustri,
adr. ***Stockamöllan.*** Tel. 5.

Sjuksköterskor, Lärare, Lärarinnor,

m. fl. kunna erhålla god extrainkomst genom att upptaga order från privatpersoner på kurant nödvändighetsartikel. Begär prospekt under adr. "M. R.", Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Göteborg.

Vid Bogstens Hushållskurs
finns nu genast plats ledig för en ung dam. Se föreg. annonser. Fru Ida Palmgren, Bettna.

Schweiz! Waldheim, Bern.

Pension för unga flickor (16—20 år). Vackert belägen i en härlig park. Franska och tyska talspråk o. undervisning äfven i engelska, musik, målning m. m. Vinter o. sommarsport. Resor företagas till Italien o. sommaren tillbringas i Alperna. Ref. och prospekt erhållas genom majorskan Schenström, Uppsala o. fröken A. Bergqvist, Linnégat. 11, Göteborg.

Väsby Sjuk- och Hvilohem,

5 min. prom. fr. Väsby station, mottager nervsjuka och klena till moderat pris. Läkare i närh. Ex. sköterska. Allm. Hammarby 36.

Ulfs Sjukhem,

Järfva.

God vård och godt kök. Moderata priser. Utmärkta kommunikationer. Allm. Tel. Ulriksdal 11.

Fru Gina Svensons Pensionat

i Fiskebäckskil
rekommenderas.

Vid Vettern och Omberg i härligaste natur

Borghamns Turisthotell.

15 maj—15 sept.

Riks Begär prosp. fr. Sv. Turistf. el. Turisth.. Borghamn.

För studerande flickor,

som besöka Åhlinska eller Vallinska skolorna erbjudes god inackordering, vackra ljusa rum åt Vasaparken, moderat pris. Ref. Husmodern vid Sabbatsberg m. fl. Vidare medd. Fru A. Fahlborg, Dalagatan 36, 1 tr. Allm. Tel. 219 54.

Där ungdom finnes,

är plats ledig för dem, som vilja tillbringa semester på landet. Skog och sjö. Pris 65 kr. för månad, deladt rum. Bildade flickor emottagas som hushållselever. Svar till "Officersdotter", Malinhills privata hushållsskola, Alvesta.

Konserveringskurs

anordnas i Björskogs prästgård 18—26 juli. Begär prospekt.

Ruth Leksell. Viktoria Leksell.
Kungl. Hofleverantör.
Adr.: **Valskog.** Riks tel. 70.

Handväfda Linneväfnader

från Gestriklands Linneväfveri äro hållbarast och i bruket billigast. Moderna mönster. Låga priser. *Begär katalog.*
Gestriklands Linneväfveri, Gefle 2.

Specialaffär för SCHWEIZERBRODYR, SPETSAR, VÄFNADER m. m. Tillverkning af DAMUNDERKLÄDER. Rikt profsortiment till landsorten.
BRODERI-AFFÄREN.
3 KOMMENDÖRSG. 3.

J. G. SWARTZ'
HÖGSTA HVETEMJÖLSTYP

(GROFMALEN)	(FINMALEN)
"SNÖFLINGAN"	"SVANEN"
J.G.S. NORRKÖPING	J.G.S. NORRKÖPING

Ferrin

Bästa järnmedel, utmärkt styrkande. Föreskrifves af många läkare.

Apoteket Lejonet, Malmö.

Finnes äfven i form af Tabletter.
Fås på apoteken.

Annonsera i Idun!

Doktor J. Arvedsons kurs

Sjukgymnastik, Massage o. Pedagogisk Gymnastik,

medför enligt kongl. maj:ts medgifvande samma kompetens o. rättigheter som en kurs vid Gymnastiska Central-Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.

Prospekt på begäran genom D:r J. Arvedson, adr. Strömsborg, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen

aflägges efter 2-årig kurs af kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 9 sept.

Prospekt gen. *kapten J. Thulin, LUND.*

Med. D:r E. Kleens

(ett-åriga) **kurs i Massage och Sjukgymnastik** (för damer) börjar den 1 okt. kl. 10 f. m. **N:r 37 Mästersamuelsgatan, 2 tr. upp.** Prospekt begäres städse under adress *Saltsjöbaden.*

OATINE är idealet af en ren, snöhvit och varaktig **Crème.** Oatine aflägsnar reformar och hudrodnad o. rensar porerna från smuts. Vid rationellt bruk blir huden klar och vacker. Oatine puder, tvål o. balsam. Tillbakavisa dåliga efterapningar o. mottag endast **Oatine** i hvit burk med grönt lock. The Oatine Co., London. Oatine finnes öfverallt samt hos **A. W. Nording,** Biblioteksgatan 11 och Drottninggatan 63, Stockholm.

Astrid Wittborn,

Manicure, Pedicure, Ansiktsbehandling. *Brahegatan 6, II.* Riks Östermalm 437. Allm. 197 16. Mottagning 11—6.

Rysk Fräkenpomada,

fullt oskadlig, storartad effekt, kr. 4,50 endast i

Franska Parfymmagasinet,

21 Drottningatn 21, Stockholm.

Crême de Cholepalmine,

utmärkt antiseptiskt hudmedel,

säljes i tuber à 30 öre hos *Herrar Speceri-, Färg-* och *Parfymhandlande* m. fl. samt å *Apoteken.*

Damhårarbeten.

Peruker; Benor; Fiätor; Länkar m. m. tusental. Obs.! Vi signera ej postpaket med "Hår"! Herr o. Fru E. MALMBERG, 58 Klarabergsgatan 58, Stockholm.

Äkta Hårnät

bäst och billigast direkt från **Svenska Hårnätsimporten,** adr. *Stockholm Va.* Stort prof mot 45 öre i frimärken.

Emil Fredriksson, Stockh. Rikst. 11 69

Rynktinktur

(Majorskan Edmanns, Varberg)

förminskar rynkor i hög grad. Gör hyn ren och slät, skär och genomskinlig. Oskadlig enl. handelskemist. Förnämsta parfymaffärer.

Annonsera i Idun!

Källvik. Hälsobrunn. Badanstalt. Hafsbad.

Beläget i det natursköna *Tjust,* 2 mil norr om Västervik. Mycket billiga lefnadsomkostnader. *Läkare:* Docenten vid Uppsala Universitet D:r *H. Lundborg.* Prospekt genom kamreraren. (Postadress: Loftahammar).

Bekväma ångbåtsförbindelser med Stockholm och Västervik.

Sommar- & Vinterkurorten BORG

Nyrestaurerad.

Alla varma badformer, nauheimer-, sand-, tvål- o. gyttjemassagebad. Ljus- o. elektriska växelströmbad m. fl.

Kallvattenkur. Massage. Gymnastik. Väf- och slöjdsalar.

Utmärkta pensionat och inackorderingsställen.

Hel inackordering fr. 1.75 pr dag.

Läkare: *D:r W. Bergwall.*

Prospekt från kamrerarkontoret.

KNEIPPBADEN, NORRKÖPING.

Andrea Eneroths Handarbetsskola,

Karduansmakaregatan 8 B, 1 tr., Stockholm.

Allm. Tel. Br. 45 36.

Ettårig lärarinnekurs, omfattande fyra afdelningar.

Terminskurser i konstsömnad, linnesömnad och **klädsömnad.** Utförligt prospekt sändes.

Anmälningar mottagas nu alla dagar, utom måndagar, 1/2 12—1/2 1 och skriftligen till nästa termin som börjar i september.

Elementarskola på landet. 6-kl. samskola jämte förbered. kurser för realskolexamen. Omsorgsfull vård och undervisning med största möjliga hänsyn till individuell begåfning, studieförmåga och krafter. Helinackordering i goda hem ombesörjes genom skolan. Vistelse i frisk, vacker trakt vid skog och sjö (Mälaren). Idrott, praktiska arbeten, slöjd. Vanartiga emottagas ej! Nytt läsår 21 aug. Program, läroboksförteckning, referenser o. d. från rektor.

Privata Realskolan, adr. **Kungsör.**

Husmoderskolan Hemmet

börjar höstkursen den 1 sept. Prospekt och närmare upplysningar genom *Fru Anna Gyllenspetz,* född von Holten, Drottninggat. 67, Stockholm. R. 133 34.

Kvinnliga Utbildningsskolan Villa Hult,

(f. d. Villa Hults Hushållsskola)

belägen vid den vackra kurorten Kneippbaden anordnar för sommaren från 1 juni till 1 sept. billighetskurser i matlagning (äfven vegetarisk), bakning, konservering, syltning och beredning af konfekt på 1, 2 och 3 månader, med tillträde den 1 och 15 i hvarje månad. Skickliga lärarinnor. Tillfälle till nöjen och förströelser. Prospekt sändes och förfrågningar besvaras af föreståndarinnan Fröken *Ella Hult,* adr. **Kneippbaden. Tel. 7 58.**

Obs.! Kurgäster emottagas under sommaren!

Mariannelunds Praktiska Skola

med det vackraste läge och den renaste luft på småländska höglandet i Mariannelunds stationssamhälle, 6 1/2 år gammal, innefattande en mängd afdelningar bl. a. realskola och gymnasium, upparbetad och lifskraftig med till stor del egna hus och fastigheter och en lärarestab på 20 personer fack- och universitetsbildade, och en infödd engelsk språklärare håller sommarkurser för ferieläsare under 8 veckor från 26 Juni i lefvande språk, samt latin, grekiska och matematik, öppnar ny juridisk kurs för länsmansexamen 15 Juli, mottager nya elever i husmoderskolan 1 Juli och 15 Aug. samt i slöjd- och handelsafdelningarna 15 Juni, 1:a och 15:e Juli, 1:a och 15:e Aug. Läsåret börjar 15:e Augusti.

Prospekt och brefsvar mot två 10-öres frimärken, adr.: Praktiska Skolan, Mariannelund.

ALB. LINGSTRÖM.

Husmoderskolan i Karlstad

börjar sin Nionde termin den 24 Aug. 1911. Undervisning i **matlagning, bakning, garnering** och **uppläggning, konservering** samt **linne-** och **klädsömnad** m. m. Helinackordering erhålles inom skolan. Tidsenliga lokaler i för ändamålet nyinredd villabyggnad med härligt läge.

Prospekt på begäran. Tel. 812. **NANCY ENWALL.**

OBS.! En konserveringskurs börjar den 16 Aug. och pågår under 8 dagar.

Stockholms Samgymnasium,

Allm. Tel. 82 45. **Odengatan 41.** Rikstel. 68 56.

Fullständigt gymnasium på real- och latinlinjen för manliga och kvinnliga elever. **Särskilda platser för privatister. Nya, moderna lokaler.** Nederskolan, som omfattar klasserna 3 förber. 1, 2, 5, 6, förbereder till *realskoleexamen.* Läsårets resultat: 24 elever ha aflagt stundentexamen, 6 realskoleexamen. Mottagning: Onsdagar och Torsdagar kl. 11—12. Årsredogörelse sändes.

Läroverksadjunkt O. G. A. Hahr. v. Lektor J. M. Lindquist.

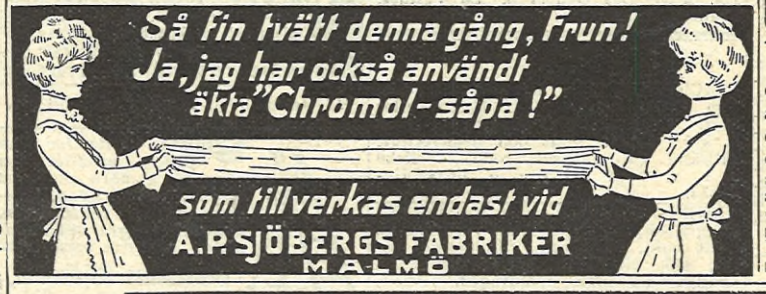

Till midsommarafton den 23 d:s

REALISERAS

vårt från denna och föregående säsonger öfverblifna lager af

Barnkläder

Nedanstående artiklar:

Skolgoss-Dräkter af marinblå kamg.-cheviot.
Goss-Dräkter, ylle o. bom. (ett parti udda dräkter).
Goss-Kavajer, hela öfverblifna sommarlagret.
Goss-Paletåer, „ „ „
Goss-Kjoldräkter, ylle & bom. hela öfverblifna lagret.
Goss-Förkläden & Koltar, „ „ „
Flick-Klädningar, ylle & bomull (ett parti).
Flick-Kappor, hela öfverblifna lagret.
Flick-Kavajkoftor, „ „
Förkläden, „ „

Ett parti
Hufvudbonader, Servetter, Halsdukar.

Dessutom slutförsälja vi i vår försäljningslokal **18 Regeringsgatan** kvarvarande lagret:

Barnvagnar, Sportkärror & Skottkärror.

Samtliga här ofvan uppräknade artiklar nedsatta minst **20 %** å förut varande priser.

Försäljningen af alla realisationsvaror sker endast mot kontant likvid, till landsorten mot efterkraf.

AKTIEBOLAGET

M. BENDIX,

18 Regeringsgat., 5 Sturegat., 90 Drottninggat.

OBS.! Våra försäljningslokaler hållas öppna från 9 f. m.— 6 e. m.

Rikhaltiga variationer. Begär prisk.
Tidaholms Bruk, Tidaholm.
Kungl. Hofleverantör.
Försäljningsmagasin: Beridarebansgatan 27, STOCKHOLM.

Man kan icke gärna undvara Stockamöllans

KOTTKÄRROR

De vanliga stall- o. trädgårdskärrorna, ytterst solida, kostar 15 kr. *fraktfritt. Magasinskärror, Dragkärror, Hyfvelbänkar, Verktygsskaft* alltid på lager. Gör beställning medan saken är i hågkomst.

Stockamöllans Aktiebolag,
Stockamöllan. Tel. 9.

En bok "Om dekoration och målning" jämte fullständiga färgskalor sändes gratis och franko till enhvar af Iduns läsare, som är intresserad af att med ringa arbete och med lysande resultat på otroligt kort tid själf måla och lackera gamla och [illegible] möbler m. m. Insänd Er adr. till [illegible] Ripolin, 24 Smålandsgatan, Stockholm.

Cajsa Bagges Ris-smörja

har sedan nära 150 år tillbaka lindrat många lidanden samt botat tusentals svaga och sjuka som lidit af **Engelska sjukan,** ältan eller s. k. riset.

Det nu befintliga receptet är skrifvet af Cajsa Bagge, efter sin mor Anna Bagge, som lefde 1750—1815 i Garpenbergs kyrkoby i Dalarne, där detta medel var allmänt kändt och dit folk färdades från aflägsna trakter för att få bot. Många intyg finnas. **Pris för 1 sats för ett barn under 3 år kr. 2.50.** Dubbel sats för större **kr. 4. .** Till landsorten mot postförskott. I parti och minut hos **Cajsa Bagges Eftr., Dalagatan 20, Stockholm.**

Maskinmärkning,

Hålsömnad och stoppning af Duktyger utföras väl uti **Elin Madéns Märkningsateljé,** 12 Lilla Vattugatan, hörnet af Brunkebergstorg. A. T. 119 05.

Sparkasseränta

4 1/2 %

Köpmannabanken

Arsenalsgatan 9.

Med detta nummer följa gratisbilagorna: Iduns Hjälpreda och Iduns Ungdomstidning för juni.

Wilhelmssons Boktr. A.-B., Sthlm, 1911.